Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN: Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Wnd. Vertegenwoordiger in N.-I.. Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes, Pres. Landr., Tandjong Balei (Sumatra's Oostk.).

Opgericht 21 Maart 1900 door Kolonel G. E. V. L. VAN ZUYLEN

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”

ADRES VOOR ADVERTENTIËN: N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIE

Vereeniging „Oost en West”.

—o—

Verslag over het jaar 1926.

Algemeene toestand.

...in het vorig jaarverslag gewag gemaakt worden van een stijgende lijn langs welke de Vereeniging zich beweegt, het is voor den verslaggever van ... een aangename taak te kunnen aanvangen ... de mededeeling, dat deze toestand bestendigd ... is en dat er, zooals de lezer ontwaren zal, ... voorhanden zijn welke een gunstig aspect, ... voor volgende jaren, waarborgen. Toch dient ... in het oog gehouden te worden dat de Vereeniging nog steeds niet die belangstelling heeft ... het Nederlandsche volk op welke zij, geheel ... van hare praestatie, reeds op grond van ... beginsel: het versterken van den band tusschen Nederland en zijn overzeesch gebied, aanspraak heeft. Ware dit wel het geval, zou het denkbeeld algemeen meer ingang vinden dat met dat ... deel van het Staatsgeheel, dat O.- en W.-Indië heet, moet worden medegeleefd als met het ... land, wijl zulks eisch is van een welbegrepen ...belang en dienstig aan een zuiver altruïsme; ...wendig zou het gevolg hiervan zijn dat de Vereeniging zich op veel grooter schaal had te ontwikkelen en een veel uitgestrekter arbeidsveld over een ... deel der landsbevolking zou moeten omvatten, ... gebied, geëvenredigd aan de draagwijdte van ... beginsel en niet naast omgekeerd evenredig ... aan, gelijk hare gesteldheid thans nog aan... Onder dat voorbehoud en met inachtneming van een zekeren, evenwel voor verwijding vatbaar gebleken, norm, kan een gunstige stand van ... met voldoening geconstateerd worden.

Leden en begunstigers.

Het accrès van het ledental, het vorige jaar reeds begonnen, is dit jaar aanmerkelijk toegenomen en ... met 350, zoodat de Vereeniging, welke aan het ... van 1925 2663 leden had, er thans 3013 telt, ... vermeerdering ten deele als gevolg van een op ...tief van den Voorzitter door het Dagel. Bestuur opgezette systematische propaganda, anderdeels door activiteit van enkele afdeelingen, zoo... door het toetreden eigener beweging van belangstellenden en sympathiseerenden. Het cijfer der toename is welsprekend: hieruit blijkt wel, dat de Ver. „Oost en West,” in weerwil van de vele corporaties welke een ongeveer gelijk doel nastreven, toch steeds primus inter pares blijft.

Wat de begunstigers aangaat, mocht de Vereeniging zich verheugen in het behoud der oude getrouwen, terwijl in het laatst van het jaar — gevolg van de reeds genoemde propaganda, met de uitvoering waarvan, voor zoover het werven van begunstigers geldt, het H.B.-lid, de heer Jhr. Dr. C. G. S. Sandberg, zich welwillend had belast — een 10-tal nieuwe begunstigers, waaronder voorname Indische ondernemingen, toetraden. Aan oude en nieuwe begunstigers een woord van warmen dank voor hunnen noodzakelijken, dezerzijds hoogelijk gewaardeerden, steun.

Hoofdbestuur.

De samenstelling van het Hoofdbestuur onderging dit jaar een ingrijpende verandering en wel door het overlijden op 24 Maart 1926 van den Voorzitter der Vereeniging, Mr. W. Sonneveld, die gedurende bijna 6 jaren de Vereeniging, onder zeer moeilijke omstandigheden, op onvolprezen wijze heeft geleid. Blijft diens herinnering hier voortleven als van eene hoogstaande persoonlijkheid, van een Voorzitter, die steeds de groote lijnen volgde en voor de belangen der Vereeniging waakte, van een zeldzaam bekwaam leider der vergaderingen, het jaarverslag 1926 biedt de plaats den betreurden doode nog eenmaal een laatste woord van hulde te wijden. In het geleden verlies moest worden voorzien; een Vereeniging als deze kan niet lang buiten een Voorzitter en zoo was het dat de Heer R. Zuyderhoff, de Onder-Voorzitter, die dit inzag, zich beschikbaar stelde de plaats van den Heer Sonneveld in te nemen, evenwel niet dan na uitdrukkelijk verklaard te hebben dat hij aanstonds bereid zou zijn om zijne aanspraken op het Voorzitterschap te laten vallen, mocht men aan een andere keuze voor het presidium de voorkeur geven. Alleen het belang der Vereeniging noopte hem zich candidaat te stellen. Het verloop van deze aangelegenheid was dit, dat de heer Zuyderhoff, die een langen staat van dienst in de Vereeniging heeft en geheel vertrouwd is met hare interne zaken, door een eenstemmig H.B. voorgedragen, op de algemeene vergadering van 5 Juni 1926 te Amersfoort gehouden, bij acclamatie benoemd werd tot Voorzitter der Vereeniging Oost en West. In het H.B. en het Dag. Bestuur kwam daardoor een vacature te ontstaan, welke werd aangevuld door den Heer F. H. W. J. R. Logeman, oud-Resident van Menado. Voorts werden Mevr. de Douair. Clifford Kock v. Breugel-Roelofs, Voorzitster der afd. Breda en de Heer Boumann, Voorzitter der afd. Arnhem, vervangen, beiden, tot hun leedwezen, om gezondheidsredenen, door de HH. W. F. J. Kroon, oud-Resident van Menado en door Mr. J. Huges, oud-Hoofdadministrateur, Secretaris der Kamer van Koophandel te Arnhem. Aan de scheidenden werd de dank der Vereeniging gebracht voor hunne gedurende een reeks van jaren bewezen goede diensten. Mevr. Clifford werd, onder nadere goedkeuring der Alg. Verg., het Eere-lidmaatschap aangeboden, hetwelk welwillend aanvaard werd.

De leden van het H.B., die dit jaar aan de beurt

van aftreden waren, t.w. de HH. J. A. van Hamel (Leiden) en J. Franke (Groningen), werden herkozen, zoomede de Secretaris-Penningmeester, de heer F. H. A. van der Brugh, terwijl dat Bestuur nog werd aangevuld met den Heer W. C. Clasener, Secretaris der Vereeniging Suriname, met welke Vereeniging sedert 1 Januari 1926 een belangengemeenschap gesloten was, en met den Heer Jhr. Dr. C. G. S. Sandberg, reeds genoemd, voor wien het aanvankelijk gekozen lid Mevr. C. van Assen-Sol in het belang der Vereeniging haren zetel, zeer bereidwillig, tijdelijk beschikbaar gesteld had. Het H.B. kwam bijeen op 17 April en 30 October en als gebruikelijk ook nog voor den aanvang der Alg. Jaarvergadering op 5 Juni.

Afdeelingen.

Het aantal afdeelingen vermeerderde dit jaar met één, met de afdeeling Twente, zetel Enschede. De oprichting dezer afdeeling, lang verbeid, kwam op 26 October 1926 tot stand, dank zij den krachtigen stoot daaraan gegeven door den inmiddels als Secretaris dier afdeeling opgetreden Heer G. W. Stroink, gep. kapitein O.-I. L. Het spreekt van zelf dat deze jongste afdeeling, de 14e in den lande, in een beginstadium verkeerend, nog niet veel van zich doet hooren. Gelet evenwel op de personen die deel uitmaken van het Bestuur mogen goede verwachtingen voor haren groei gekoesterd worden. De Voorzitter der afd. Twente, de heer Ir. J. D. Ruijs, Directeur der Twentsche Electrische Stoomtrammaatschappij, heeft de vriendelijke toezegging gedaan zijne afdeeling in het H.B. te willen vertegenwoordigen.

Wat de andere afdeelingen betreft, vertoonen deze, met betrekking tot het werven van leden en het voeren van propaganda, de gewone „ups and downs"; in dit opzicht mag inzonderheid gewezen worden op de activiteit bij voorduring ontplooid door de vier afdeelingen: Nijmegen, Amersfoort, Arnhem en Apeldoorn. De afd. Groningen had het verlies te betreuren van haren Voorzitter, den heer Joh. Boersma, wiens functie bereidvaardig werd overgenomen door den Heer Jhr. Mr. W. W. Feith, rechter in de Arrond.-Rechtbank aldaar. Als bekend verschijnen de jaarverslagen dier afdeelingen t.z.t. in het Orgaan, hetwelk ook tusschentijds de berichten omtrent gehouden lezingen en andere meldenswaardigheden opneemt.

Vertegenwoordiging van Oost- en West-Indië.

De Heer Mr. K. Fauser bleef dit jaar nog op zijn post en bevestigde zijn goeden naam als Hoofdvertegenwoordiger onzer Vereeniging in O.-I. (het plan bestaat dat Mr. Fauser in 1927 naar Nederland komt, voor welk geval in zijn tijdelijke vervanging reeds voorzien is. In Suriname trad na het vertrek van den Heer Fred. Oudschans Dentz, wien de belangen onzer Vereeniging steeds zeer ter harte gaan, blijkende zulks ten overvloede uit zijn zitting nemen na terugkeer in de W.-I. Commissie, als vertegenwoordiger op de heer H. R. Nye, lid van de firma Kersten aldaar, welke heer blijkbaar de voetsp volgt van zijn voorganger.

In Curaçao bleven onze belangen aan de zorgen van den Heer X. Krugers toevertrouwd.

Wat de vertegenwoordiging der Ver. elders in de Overzeesche gewesten betreft, wordt gaan weg gestreefd, voor zoover noodig, daarin te zien.

Koloniaal Weekblad.

Het Orgaan bleef ook dit jaar voldoen aan eischen en handhaafde den goeden naam laatste jaren verkregen. Menige, naar het van meest bevoegde zijde, belangrijke bijdrage de zijn kolommen; meer en meer neemt de dag en periodieke pers, in Indië zoowel als hier te van den inhoud notitie. Ook de vaste medew bleven hun zeer gewaardeerden steun verleenen. er nog een wensch gekoesterd moge worden, zou deze zijn, dat ook onze Indische leden — hommes en place — zich meer dan tot heden negen mochten toonen, door bijdragen medewerking aan het Orgaan te verleenen. Nog andere wensch: dat de leden, in 't algemeen indachtig zouden willen zijn aan de adver rubrieken.

Informatie-bureau.

Het groote nut dezer instelling is ook dit wederom gebleken, zooals het eerlang te vers nen afzonderlijke jaarverslag zal aantoonen. raadpleegden veelvuldig, ouders en voogden, Leider van dit bureau over de toekomst hun kinderen of pupillen.

Leeszaal.

Het bezoek was grooter dan het vorig jaar. het mogelijk voor de leeszaal een meer geschik vooral ruimer lokaal beschikbaar te stellen. op intusschen geen uitzicht bestaat, ongetwij zou het aantal bezoekers toenemen bijaldien aanwezige lectuur hen daartoe zou uitlokk een leeszaal zoo volledig voorzien van schrifturen op specifiek Indisch gebied is dan al geen unicum, toch een instelling welke zaam aangetroffen wordt.

Stichtingen, Commissiën, Fondsen.

De bekende instellingen van O. en W. bre alle hare afzonderlijke verslagen uit, welke in Koloniaal Weekblad worden opgenomen; derhalve onnoodig hieromtrent in dit jaarv in bijzonderheden te treden. De vacature voor Voorzitterschap der W.-I. Commissie werd vuld door de benoeming van den Heer Prof. C. Flu, terwijl de H.H. Fred. Oudschans Dentz W. v. Aalst Jr., deze laatste ter vervanging van len zijn vader den Onder-Voorzitter, als leden die Commissie geassumeerd werden. De Com kwam dit jaar eenige malen bijeen en verl o.a. haren steun, voor wat West-Indië betrof de Ind. tentoonstellingsplannen 1927 der Arnhem.

Feuilleton.

Herinneringen van een oud-Ind. officier.

II. Het verblijf te Batavia.

Na aankomst van de Soembing namen wij (twee gedetacheerde officieeren van het Nederlandsche Leger en drie jonge tweede luitenants van het Indische) onzen intrek in Hotel Wisse op Noordwijk, grenzende aan het water van den Molenvliet. Dit hotel bestaat nu niet meer. Het is, als mijn geheugen mij niet bedriegt, een jaar of vijftien geleden, als zoodanig opgeheven in verband met de plannen tot doortrekking van Molenvliet stille zijde. Daarna heeft het echter nog jaren geduurd, voordat die plannen volledig tot uitvoering zijn gekomen, gedurende welken tijd de gedeeltelijk voor kantoorlokalen gebezigde bouwval van het hotel dat bekende hoekpunt tegenover de Harmonie ontsierde.

Bij onze aankomst was het echter nog een van de eerste hotels van Weltevreden en kon het, hoewel het niet zoo uitgestrekt was als het Hotel des Indes, het Javahotel en het Hotel der Nederlanden, een behoorlijk aantal gasten herbergen. Het hoofdgebouw maakte front naar Noordwijk en bevatte, behalve eetzaal, verschillende kamers aan de voor- en aan de achterzijde, zoowel gelijkvloers als op de eerste verdieping, alsmede het aan de eetzaal zende bitterhoekje aan den waterkant van vliet. Links van het hoofdgebouw en even aan de korte zijde strekte zich een rij kamers elk met een zitje op de overdekte gang, die er liep. Loodrecht daarop bevond zich een door een gemeenschappelijke gang verbo bijgebouwen, die ook tot aan het water van vliet doorliep en door andere overdekte gangen het hoofdgebouw waren verbonden.

Een voor een Indisch hotel vrij algemeene wijze.

Wisse was voor dien tijd goed, maar eenvo zooals de meeste groote Indische hotels over algemeen waren. Die op de binnenplaatsen van den toen van de door Bas Veth beschreven „al natie van een abominatie" tot zindelijke, zorgde hotelletjes met een goede tafel. Eerst in begin van deze eeuw kwam er een radicale ver ring in het hotelwezen in Indië. Gantvoort op Java den stoot aan, als beheerder eerst van Hotel du Pavillon te Semarang, later van het des Indes te Batavia. Spoedig daarop volgden andere hotels op de groote plaatsen en ook de binnenplaatsen ondervonden den invloed dien vooruitgang. Over het algemeen bepaalt zich echter tot meer luxe, wat betreft de eetz tijden en muziek, de aankleeding van de kamers. — doch lang niet algemeen — van de kamers zal men vaak, ook in de voornaamste hotels verschillende kleinigheden bemerken, dat het

Andere werkzaamheden en verrichtingen.

Het Dagel. Bestuur vergaderde geregeld wekelijks, behalve in den zomer-vacantietijd. Gedurende het laatste kwartaal werden deze vergaderingen mede bijgewoond door het H.B.-lid, den heer Jhr. Dr. Sandberg voor de propaganda-besprekingen. Op 1 December 1926 had een gecombineerde vergadering plaats van Dagel. Bestuur met de Redactie-Commissie ter bespreking der belangen van het Kol. Weekbl. De Algemeene Vergadering vond plaats in Amersfoort op 5 Juni 1926, alwaar het H.B. een gastvrij en aangenaam onthaal van het Bestuur dier afdeeling ten deel viel.

De kasgelden en verdere bezittingen der Vereeniging werden, overeenkomstig de voorschriften, behalve door de jaarlijksche Commissie van Verificatie, in het vóór- en najaar opgenomen en nagegaan door een gecommitteerde uit het Dagel. Bestuur. Een en ander werd steeds in orde bevonden.

Werd in 1925 een zeer belangrijke actie op touw gezet tot inzameling van gelden ten behoeve van de Oranje-Nassaustichting, de bekende inrichting van Joh. v. d. Steur te Magelang, dit jaar was het de Padang-ramp, voor de slachtoffers waarvan een bedrag van *f* 3114.64 door toedoen van het Haagsche Centraal Comité voor de Padang-ramp werd bijeengebracht. De ingekomen bedragen werden elk afzonderlijk in het K.W. vermeld, terwijl na afloop de generale verantwoording geverifieerd en accoord bevonden werd.

Het zooeven genoemde bedrag door O. en W. ingezameld werd door bemiddeling van het Agentschap der Nederl. Handel-Mij. alhier overgemaakt aan den Penningmeester van het Oranje-Kruis te Amsterdam, welke instelling een collecte over het gansche land georganiseerd had.

Op 2 Maart gaf het Hoofdbestuur een diner aan de hier te lande vertoevende Indische vorstelijke personen, met gevolg, uit Soerakarta en Jogjakarta, op welk samenzijn ieder der genoodigden een photo werd aangeboden.

Het Hoofdbestuur, dat met groote belangstelling kennis had genomen van de door de afdeeling Arnhem gekoesterde voornemens om in 1927 aldaar eene O.- en W.-Indische tentoonstelling te houden, verleende daaraan zijn medewerking door voor wat W.-Indië aanging, een afzonderlijke Commissie te benoemen, samengesteld uit leden der W.-I. Commissie onder voorzitterschap van den heer Fred. Oudschans Dentz. Op de groote propaganda-vergadering, voor dat doel gehouden op 17 November in Arnhem, waren de Voorzitter en de Onder-Voorzitter der Vereeniging mede aanwezig en stelde eerstgenoemde, namens de Vereeniging Oost en West, een bedrag van *f* 1000.— voor het benoodigde garantiefonds beschikbaar. De uitvoering der plannen voor deze tentoonstelling in het jaar 1927 zijn vrijwel moeten worden gestaakt, waaraan thans met vreugde kan worden toegevoegd dat deze opnieuw ter hand genomen zijn, nu voor 1928.

Den 15en September mochten Voorzitter en Secretaris een onderhoud hebben met Z.E. den Minister van Koloniën met betrekking tot de geldelijke aangelegenheden der Vereeniging. De welwillende en toegemoetkomende houding van Z.E. bij dit onderhoud wordt dezerzijds op hoogen prijs gesteld.

Later vond de Voorzitter nog gelegenheid den Minister zijne erkentelijkheid te betuigen voor de waardeerende woorden welke deze bewindsman ten opzichte der Vereeniging had uitgesproken bij de opening van het Koloniaal Instituut op 9 October, welke plechtigheid, behalve door den Voorzitter, mede werd bijgewoond door den Onder-Voorzitter en eenige H.B.-leden.

De in het laatst van het vorige jaar door initiatief van den Voorzitter geplaatste oproep in het K. W. voor gegadigden welke een werkje zouden willen samenstellen geschikt ter verspreiding in de hoogste klassen der lagere scholen hier te lande, ten einde aldus de belangstelling der jeugd voor ons Overzeesch gebied aan te wakkeren, had tengevolge dat op 22 December daarover eene bespreking gevoerd is tusschen het Dagelijksch Bestuur en den Heer C. Lekkerkerker, oud-Inspecteur van het Inlandsch Onderwijs, alhier, die tot de gegadigden behoorde. Die bespreking heeft geleid tot een begin van uitvoering van deze onderneming van grooten omvang.

En nieuw propaganda-blad, meer in aansluiting met de richtlijnen welke het Dagel. Bestuur voor de te voeren propaganda dienstig achtte, werd met medewerking van den Heer Jhr. Dr. Sandberg vastgesteld.

De op 27 Januari van het vorige jaar door den toenmaligen Voorzitter der Vereeniging geïnstalleerde Commissie onder praesidium van den Heer F. van Peski, Onder-Voorzitter, tot het onderzoeken van de mogelijkheid van het tot stand komen van een Indisch Huis hier ter stede (Plan-Lusink) bleef diligent; aan het einde van het verslagjaar konden evenwel hieromtrent nog geen definitieve mededeelingen gedaan worden.

Als gevolg van het besluit dat de Secretaris der afdeeling den Haag voortaan zijn kantoor officieel te zijnen huize, Jac. Hopstraat 12, zal houden, eindigde per ult. December de huur van het lokaal op de 2e etage in het perceel Heulstraat 17 en kwam het alzoo weer ter beschikking.

Nog worde aangeteekend dat het H.B. eenige malen aanraking verkreeg met het Ned.-Indon. Verbond van Jongeren Organisaties, welk verbond een der Vereeniging zeer sympathiek streven beoogt. Berusten deze Vereeniging en het Verbond op gelijken grondslag, de toenadering van Oost en West tot stand te brengen, in de doelstelling van beide lichamen ligt dit onderscheid dat hetzelve bij het eerstgenoemde scherper is afgebakend.

Ten slotte zij vermeld, dat in het verstreken jaar de Vereeniging vertegenwoordigd was daar waar zulks noodig of gewenscht was.

Met het voorgaande zijn slechts eenige en onder

---

zicht op de bediening nog lang niet volmaakt is.

Vooral vroeger waren de hotelkamers kaal en ongezellig met haar witte muren en het groote bed met de klamboe en was het meubilair toen zoowat overal van hetzelfde type, dat men toen trouwens bijna in alle woonhuizen aantrof. In de hotelvoorgalerij een krosi-malas (luie stoel), een krosi-gojang (schommelstoel) en een tafeltje. Zulks is nog veelal het geval, zij het dan ook, dat de vorm van deze drie meubelstukken iets gemoderniseerd is en onder andere de traditioneele gobang (twee en een halve cent stuk) op het draaipunt van de verlengstukken, waarop een lui mensch zijn beenen legt, bij de moderne krosi-malas is vervangen door een gewoon koperen plaatje.

Ik kan me voorstellen, dat iemand die wildvreemd en alleen op Batavia aankomt, weemoedig gestemd wordt in zoo'n ongezellige hotelkamer. Zulks was achter gelukkig met ons niet het geval. Dank zij de familie, die ons op sleeptouw had genomen hadden wij bij aankomst geen moeilijkheden ondervonden en was ons onder aangenamen praat de tocht van Priok over Batavia naar Weltevreden niet lang gevallen. In het hotel troffen wij weer drie kameraden van boord, die het detachement begeleid hadden. Zoodoende gevoelden wij ons al spoedig thuis en liep alles op rolletjes.

Ook den volgenden dag, toen wij ons bij de verschillende militaire autoriteiten gingen melden, hadden wij geen moeilijkheid, dank zij weer het feit, dat een oudere (van de Krijgsschool terugkeerende) collega ons onder zijn geleide nam. Deze logeerde in het Hotel der Nederlanden, weshalve wij ons eerst daarheen begaven. Dat was toen veel eenvoudiger dan thans, maar bestond toen toch ook al onder meer uit een rij kamers aan weerszijden van een breeden, ongeveer 300 à 400 M. langen weg, die Rijswijk met het Koningsplein verbond, evenals zulks het geval is bij het Javahotel. Tegenwoordig zijn beide hotels door bijbouwingen en het plaatsen van verdiepingen aanzienlijk uitgebreid. Wie nimmer in Indië is geweest, kan zich bezwaarlijk eene voorstelling maken van de uitgestrektheid van zoo'n hotel en kijkt ongeloovig op, als hij in een brief uit Indië leest, dat bij regen de bewoners van het paviljoen aan de Koningspleinzijde van het Hotel der Nederlanden met een rijtuig naar de eetzaal werden gebracht. De tegenwoordige, schitterende eetzaal ligt dieper in en dus minder ver van het Koningsplein dan de oude, die echter nog niet zoo oud was als het hoogst bescheiden zaaltje, waar wij onze collega's (onze geleider en een promotiegenoot) nog aan het ontbijt aantroffen. Zij waren evenwel spoedig klaar en zoo gingen wij met ons vieren op weg.

Destijds moesten de officieren zich nog in het zwart melden. De autoriteiten ontvingen ons in de witte uniform. „Uiteraard" zal een officier van den tegenwoordigen tijd al gauw zeggen. Toch was dit niet zoo vanzelfsprekend, want de witte uniform was toen pas ingevoerd. Vóór dien tijd zaten de bureau-officieren gewoonlijk in een burgerjasje

deze enkele voorname werkzaamheden en verrichtingen vermeld; het spreekt vanzelf dat in dit opzicht eenige beperking geboden is, te meer wijl het K. W. ook op dit punt den belangstellenden steeds een leiddraad verstrekt.

Financieele toestand.

Deze dient beschouwd te worden in het licht van den algemeenen toestand, met een enkelen omtrek, in den aanhef weergegeven. Voor eene beoordeeling, als onderdeel van den toestand, moge naar de cijfers verwezen worden. Naar gelang de Vereeniging meer praesteert en daardoor de werkzaamheden toenemen — de voor is opgeploegd en met alle kracht wordt gewerkt — nemen ook de uitgaven toe. Er bestaat eenige aanleiding om te kunnen verwachten dat de inkomsten niet te zeer bij de uitgaven zullen achterblijven.

Besluit.

Een woord van dank aan hen die, in het afgeloopen jaar, de Vereeniging van dienst zijn geweest en hare belangen hebben bevorderd.

Exploitatie-rekening 1926.

Debet.

Ult. December 1926.		
Meubilair (20 % afschrijving)		f 85.45
Propaganda		„ 1428.06
Onkosten.		
Salarissen	f 3752.30	
Huishuur	„ 902.49	
Kantoorbehoeften	„ 496.98	
Schrijfloon	„ 19.48½	
Porti en telegrammen	„ 324.65	
Reiskosten	„ 335.40	
Receptiekosten	„ 182.95½	
Gas- en waterleiding	„ 189.99	
Telefoon	„ 224.55	
Brandstoffen	„ 107.60	
Onderhoud	„ 52.56	
Diversen	„ 29.14	
		„ 6618.10
Koloniaal Weekblad		„ 3844.10
Leeszaal		„ 501.90
Lidmaatschappen		„ 70.10
Inlichtingendienst		„ 850.52
Studie-Commissie		„ 24.20
West-Indische Commissie		„ 6.40
Diversen		„ 203.73
Hoofdvertegenw. O.-Indië		„ 2000.—
		f 15632.56

Credit.

Interest	f 1129.25
Bijdragen en contributies	„ 12984.01
Nadeelig saldo	„ 1519.30
	f 15632.56

Den Haag, 17 Februari 1927.

(soms in een zwart lusteren) of in hun overhemdsmouwen achter de schrijftafel en nog eenige jaren daarna ontving een Inspecteur van de Infanterie zijn officieren in een burgerjas. Die oude gewoonte gaf wel eens aanleiding tot eigenaardige v[illegible]ssingen. Zoo gebeurde het eens, dat een pas uit Nederland aangekomen luitenant van de Militaire Administratie zich moest melden bij den Hoofdintendant (Intendance en Militaire Administratie stonden toen nog onder één hoofd). Terwijl hij daar zoo in de gangen van het Groote Huis op het Waterlooplein aan het zoeken is, loopt hij ongeveer net bij de deur, waar hij wezen moet, een klein manneke in overhemdsmouwen tegen het lijf. Denkende een schrijver voor zich te hebben, vraagt hij in het volle besef van eigen gewichtigheid: „Zeg, kun je me ook zeggen, waar de Hoofdintendant is?" „Dat ben ik zelf." Het besef van eigen gewichtigheid van den jeugdigen kwartiermeester daalde met een reuzeschok.

Nog vele jaren later was er een Legercommandant, die de gewoonte had om in zijn overhemd op zijn bureau te zitten, maar een witte uniformjas aan de kapstok had hangen om die aan te trekken, zoodra er bezoek werd aangekondigd. Tegenover de officieren uit zijn onmiddellijke omgeving en waarschijnlijk ook tegenover intieme vrienden van hoogen rang bleef die deftigheid van de witte jas achterwege of bepaalde zij zich tot het aantrekken zonder toeknoopen van de jas. Er waren dus nog verschillende trappen van gemoedelijkheid.

Aan het Hoofdbestuur der Ver. „Oost en West".

De ondergeteekenden, in commissie vereenigd ter verificatie der jaarrekening 1926 van deze Vereeniging, leggen hierbij gaarne de verklaring af dat zij alles in de beste orde aangetroffen hebben en dat de verschillende registers en bescheiden accuraat en netjes bijgehouden zijn.

Van alle posten van ontvangst en uitgaaf waren de bewijzen tot staving aanwezig en de uitkomsten der hoofden van rekening in de boeken stemden overeen met de cijfers der overgelegde Exploitatierekening en die van den Balans.

Hulde brengende voor de wijze waarop de administratie en het beheer gevoerd is, bevelen zij derhalve aan den Balans per ultimo December 1926 goed te keuren en het Hoofdbestuur voor zijn gestie te acquitteeren en te dechargeeren.

De Commissie voornoemd:
DE BORDES.
J. VAN HAAFTEN.
G. W. ERFMANN.

Begrooting 1927.

Ontvangsten.

Regeeringssubsidie (Tehuis van N.-I. bedienden)	f 8200.—
Idem (Studie-Commissie)	„ 4500.—
Bijdragen van leden en begunstigers	„ 14600.—
Inlichtingendienst (verkoop boekwerken)	„ 75.—
Interest	„ 1125.—
	f 28500.—

Uitgaven.

Propaganda		f 1700.—
Meubilair		„ 50.—
Onkosten.		
Salarissen	f 3800.—	
Huishuur	„ 1100.—	
Kantoorbenoodigdheden	„ 175.—	
Schrijfloon	„ 15.—	
Porti en telegrammen	„ 325.—	
Reiskosten	„ 325.—	
Receptiekosten	„ 175.—	
Gas- en waterleiding	„ 175.—	
Telefoon	„ 225.—	
Brandstoffen	„ 125.—	
Onderhoud	„ 40.—	
Diversen	„ 20.—	
		„ 6500.—
Hoofdvertegenwoordiger O.-I.		
Salaris	f 1200.—	
Porti en schrijfloon	„ 350.—	
Propaganda	„ 350.—	
Diversen	„ 100.—	
		f 2000.—

Na afloop van de meldingen bracht onze mentor ons, zooals in dien tijd vanzelf sprak, naar Concordia, dat zich toen nog mocht verheugen in een opgewekt en gezellig Soos-bezoek. Tegenwoordig is het er de dood in de pot. Toen was nog de groote ronde bittertafel het algemeene verzamelpunt voor de ongetrouwde en tijdelijk — zij het ook voor een uurtje — alleenloopende officieren. Toen wij daar kwamen en aan verschillende ouderen werden voorgesteld, liep het gesprek juist over iets, dat in die dagen in de militaire wereld te Batavia sterk de aandacht had getrokken, namelijk eene stoutigheid van twee onzer, eenige weken tevoren in Weltevreden geplaatste promotiegenooten. Deze waren gaan samenwonen in de aan een van hun aangewezen luitenantswoning en wilden, toen er ook een aan nummer twee werd aangewezen, dat huis gaarne verhuren, zooals te doen gebruikelijk was. Maar zij maakten daarvoor in hun groenheid gebruik van een middel, dat wel practisch was, maar naar het oordeel van de meeste collega's de waardigheid van het officierskorps te veel aantastte.

(Wordt vervolgd.)

Koloniaal Weekblad.

Honor. Secret. Redactie en vaste medewerkers	„ 2850.—	
Honor. losse medewerkers	„ 500.—	
Diversen (Uitgever, enz.) ...	„ 325.—	
		„ 3675.—
Leeszaal		„ 500.—
Lidmaatschappen		„ 75.—
Inlichtingendienst		„ 1250.—
Regeeringssubsidie (Tehuis v. N.-I. bedienden)		„ 8200.—
Idem (Studie-Commissie)		„ 4500.—
Onvoorziene Uitgaven		„ 50.—
		f 28500.—

De Penningmeester,
VAN DER BRUGH.

NAMEN	FUNCTIËN	WOONPLAATS	Jaar van aftreden	AANTEEKENINGEN
R. Zuyderhoff	Voorzitter	's-Gravenhage	1929	Dagelijksch Bestuur
F. van Peski.	Onder-Voorzitter	„	1928	Dagelijksch Bestuur
F. H. W. J. R. Logeman . .	Lid	„	1929	Dagelijksch Bestuur
F. H. A. van der Brugh . .	Secr.-Penningm.	„	1929	Dagelijksch Bestuur
Jhr. Dr. C. G. S. Sandberg .	Lid	„	1930	tijdelijk ter vervang. v. Mevr. C. v. Assen-Sol, in afwachting bekracht. A. V.
G. C. van den Wall Bake. .	„	Amsterdam	1928	
W. C. Clasener.	„	„	1929	
E. Roodhuyzen.	„	Amersfoort	1927	
J. C. Baars	„	Apeldoorn	1927	
Mr. J. Huges	„	Arnhem	1929	
W. F. J. Kroon	„	Breda	1930	andere bekrachtiging A.Verg.
Dr. H. H. Zeylstra Fzn. . .	„	Deventer	1927	
Ir. J. D. Ruijs	„	Enschedé	1930	Id.
J. Franke	„	Groningen	1929	
H. F. Wagenaar Reisiger . .	„	Haarlem	1927	
J. A. van Hamel	„	Leiden	1929	
F. E. Luytjes	„	Nijmegen	1927	
Z. G. Ph. Marcella . . .	„	Rotterdam	1928	
H. Somermeijer.	„	Utrecht	1927	

Pensioenbond van Ind. Ambtenaren.

—o—

Door den Pensioenbond van Indische ambtenaren zijn onderstaande twee verzoekschriften onder dagteekening van 15 Februari 1927, den Minister van Koloniën aangeboden.

Geven enz.

Dat zij zich in November 1926 tot U. E. hebben gewend met het verzoek het daarheen te willen leiden, dat het pensioen van *alle* ambtenaren zal worden uitbetaald tot en met de maand nà het overlijden;

dat zij daarop tot dusverre geen nader bericht ontvingen;

dat — zoo er ter zake overleg met het Indisch Gouvernement mocht worden gepleegd — het uit den aard der zaak eenigen tijd zal vorderen alvorens een definitief resultaat is bereikt;

dat — mocht dit resultaat gunstig zijn — hun eerbiedig verzoek *thans* is, het eveneens van toepassing te willen verklaren op hen wier overlijden is gevallen tusschen het tijdstip van het in werking treden van het nieuwe, Pensioenreglement en de toepasselijkverklaring daarvan, te dezen opzichte op *alle* gepensionneerden.

'tWelk doende, enz.

Geven enz.

Dat — gevolg gevende aan het door belanghebbenden te kennen gegeven verlangen, tot het verkrijgen van meerdere waarborg voor de voortdurende uitbetaling der pensioenen — bij de wet van 25 Juli 1918 (Stbld. 480) o.m. werden opgericht de pensioenfondsen voor de Indische landsdienaren;

dat de verkregen meerdere waarborg drievoudig was, te weten:

a. regeling bij de wet;

b. toekenning van rechtspersoonlijkheid los van den rechtspersoon Ned.-Indië;

c. vestiging van de fondsen in Nederland;

dat zij vernomen hebben dat er in Indië een strooming is om de Directie en het domicilie van de fondsen van Nederland naar Indië over te brengen, zoomede om de regeling bij de wet ongedaan te maken;

dat mocht daaraan gehoor worden gegeven de verkregen meerdere waarborgen te loor zullen gaan en het lot der fondsen wederom verbonden wordt aan dat van Indië;

dat dit zou indruischen tegen de belangen der Indische landsdienaren en gepensionneerden.

Reden waarom zij U. E. beleefd doch met aandrang verzoeken geen wijziging te brengen in de bestaande regeling der pensioenfondsen.

'tWelk doende, enz.

Tot goed begrip van de verstrekkende beteekenis van het tweede verzoekschrift is het wenschelijk van den inhoud eener door den Pensioenbond verspreide circulaire kennis te nemen. Wegens gebrek aan plaatsruimte kunnen we den tekst van bedoelde circulaire echter niet afdrukken en geven daarom belanghebbenden v.z.n. in overweging een ex. aan te willen vragen bij het Secretariaat van genoemden Bond: Willem de Zwijgerlaan 128, Den Haag.

Van Week tot Week.

Dinsdag 22 tot Maandag 28 Februari.

Voordracht Koloniaal Instituut. Den 22en Febr. heeft Dr. L. Fulmeck, chef van de dierkundige afd. van het Deli-Proefstation te Medan, in het Kol. Instituut te Amsterdam een voordracht gehouden over het onderwerp: De situatie der insectenbestrijding bij de Delische tabakscultuur.

Onderzoek naar de communistische onlusten. De socialistische Tweede Kamerleden Cramer, De Vries-Bruins, Albarda, Vliegen, Stenhuis en IJzerman hebben een wetsvoorstel ingediend tot het instellen van een onderzoek (enquête) door den Volksraad naar de oorzaken van de onlusten, die in November 1926 en in Januari 1927 in Ned.-Indië hebben plaats gehad.

De *Nieuwe Rott. Ct.* van 26 Febr. (Avondbl. E) wijdt eene beschouwing aan dit „Onbekookt initiatief" en kan er geen andere beweegreden voor vinden, dan spijtigheid over de der S.D.A.P. door het communistisch Kamerlid L. de Visser afgesnoepte interpellatie over de onlusten in Indië.

Volkscredietwezen in Ned.-Indië. Den 23en Febr. heeft prof. G. Gonggrijp, hoogleeraar in de koloniale economie aan de Handelshoogeschool te Roterdam, op uitnoodiging van de Indonesische Studieclub te Leiden een lezing gehouden over: Het volkscredietwezen in Ned.-Indië.

Opening spoorlijn Telokbetong—Palembang. Blijkens een Aneta-telegram d.d. Batavia, 23 Febr., is onder groote belangstelling te Blambanganoempoe de spoorlijn Telokbetong—Palembang feestelijk geopend; hiermede is de belangrijkste phase in de ontwikkeling van Zuid-Sumatra ingetreden.

Bommenfabricage. Padang 23 Febr. (Aneta).[1] De bekende vervaardiger van bommen Mohamaddjati is in de Ommelanden gearresteerd. Tijdens de menging van materiaal voor een bom, ontplofte dit, waardoor hem alle vingers werden afgerukt.

Padang 24 Febr. (Aneta). Negen personen zijn te Emmahaven gearresteerd inzake de bom-affaire. Hieronder is personeel van de werkplaatsen van de Bataafsche. De hoofddader, de Javaan Tadjoedin, die zich te Soengeipoear ophield, waar ook de blikomhulsels vervaardigd werden, die dan via Padang-Pandjang gedistribueerd werden, is voortvluchtig.

[1] De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan de *Nwe Rott. Crt.*

Padang, 26 Febr. (Aneta). In het huis van een werkman van de werkplaatsen van de spoor zijn 23 bommen gevonden.

De Landvoogd in Atjeh. Na een verblijf van ruim een week in verschillende streken van Atjeh, is de Landvoogd den 28en Febr. per „Zeven Provinciën" naar Java vertrokken.

Retourvlucht Indië. Blijkens een door het Haagsche Aneta-kantoor verspreid bericht zal luitenant Koppen in October a.s. zijn vliegtocht van Nederland naar Indië en terug ondernemen.

Universitaire examens. Leiden. Doctoraal ex. Indisch recht Mr. Fr. van der Dussen en Mr. W. F. C. van Hattum.

Wageningen (Landbouwhoogeschool). Ingenieurs-ex. Koloniale landbouw de heeren H. N. Kluijver en H. A. Polderman.

Voordracht over Raadsels. In een den 25en Febr. te Leiden gehouden vergadering van de Indonesische Studentenclub, het Indol. Werkgezelschap en de Ver. Oost en West, heeft de heer J. Kreemer, Archivaris van het Atjeh-Instituut, een lezing gehouden over raadsels in verband met het Volksgeloof bij de bewoners van den Indischen Archipel.

Het spoorwegwezen op Java. Den 25en Febr. heeft Ir. M. G. van Heel voor de afd. Spoorwegbouw en -exploitatie van het Inst. van Ingenieurs te 's-Gravenhage, een rede gehouden over: Het spoorwegwezen op Java. (Overzicht in Nwe Rott. Ct. van 26 Febr. Ochtendbl. B.).

A. Ch. A. Uhlenbeck †. Te Bandoeng is 25 dezer op 43-jarigen leeftijd overleden de heer A. Chr. A. Uhlenbeck, administrateur van de cultuuronderneming Mandalaré te Bandjar.

F. R. Scherius †. Na korte ongesteldheid is te Nice in den ouderdom van 84 jaar overleden de heer F. R. Scherius, oud-hoofdingenieur Burg. Openb. Werken in Ned.-Indië.

Mr. W. Switters †. In den ouderdom van 50 jaar is overleden de heer Mr. W. Switters, voorzitter van den Landraad te Bondowoso (Java).

G. D. van Epen †. Te Amsterdam is, in den ouderdom van 75 jaar, overleden de heer G. D. van Epen, gep. majoor van het O.-I. leger.

Na de onlusten te Batavia en Tangerang. Batavia, 28 Febr. (Aneta). Het voor-onderzoek van de zaak tegen de communisten, die deelgenomen hebben aan de onlusten te Batavia en Tangerang, is afgeloopen. Totaal zijn 1900 personen gehoord.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Over Gemeenschapskunst en Volksontwikkeling in Nederl.-Indië

II.

Na verleden week het een en ander uit het praeadvies van den heer *J. W. Teillers* aangehaald te hebben, dat duidelijk aantoont hoezeer deze deskundige overtuigd is, dat de nog levende gemeenschapskunst in Indonesië recht heeft op onze innige belangstelling en daadwerkelijken steun, ter wille der algemeene volksontwikkeling, zullen wij thans in het kort er uit weergeven hoe hij zich voorstelt, dat het Westen en het Oosten ten deze zouden kunnen en moeten samenwerken.

Hij begint met vergoelijkend en ten slotte hoopvol te betoogen:

„Gezien de troosteloosheid van den vervaltijd, dien de Nederlandsche gebruikskunst nauwelijks achter den rug heeft, is het te verklaren, dat er in Indië Nederlanders [1]) zijn, die tegenover het gansche probleem onverschillig of ongeloovig staan. Deze zullen allicht in dezelfde houding staan tegenover de resultaten, die in Nederland inmiddels zijn bereikt op het gebied der bouw- en nijverheidskunst. Kon een vroegere generatie in Holland niets aan Indië geven op dit gebied, geen vertrouwen en geen geloof, het jongere Nederland kan, het moge niet algemeen worden erkend, zeker wijzen op beter inzicht en op vele bereikte positieve resultaten...... Het wanhopig rondsollen met het doode lichaam eener verleden cultuur, met uitingsvormen, die zichzelf lang overleefden, is voorbij. Berlage was een van de eersten, die den koers helder zag, bij ons, de eerste, die het bestek bepaalde, het roer rich Hij sprak duidelijk uit wat velen onduide voorstond. Zijn naam is verbonden aan verhelderd inzicht, dat langzaam-aan geme goed wordt."

Maar daarbij merkt schr. terecht op, dat van dergelijk helder inzicht, waar het de Indonesis kunstnijverheidsbelangen betreft, nog geenszins worden gesproken.

Wij beamen ten volle, waar hij o.m. zegt: Er bestaat in Indië nog zeer veel aan goed vende techniek en bedrijf; er bestaat een pra overlevering, een schat van siervormen. Er be o.a. in de Vorstenlanden en in enkele andere p sen op Java en Bali nog wel organisaties, die met deze belangen bezighouden, die nuttig doen en daarin nog verder zouden kunnen o.a. door het verbeteren van den afzet der pr ten, ook buiten eigen kring aan Westerlingen, zij zullen zich hebben te hoeden voor alle afw gen van het echt inheemsche.

„Boeatan" kan het zeker mede getuigen: St de Westerlingen belang in deze kunstuitingen is 't omdat zij het bijzondere, echt Indonesi waardeeren en zoeken. Men geve dat dan ook zuiver mogelijk, tevens wat materiaal en afwer betreft. Elk stuk zij een bewijs van de waarde het landseigene!

Natuurlijk kan ook bij de kunst niet alles blijven zooals het eens was. Te evolueeren, zich te passen aan nieuwe eischen en toch zijn kar daarbij niet te verliezen, geldt voor den me even goed als voor diens schoonste uiting: de k

Het verval van de gemeenschapskunst in Westen, de verwarring des geestes op dit ge hebben gemaakt, dat men zoo lang met nage leege handen tegenover de volkskunst van het ten stond. Toch is er leven, toch is er hoop, Zoo schrijft de heer Teillers en vervolgt, hoop geheel in den geest, als wij hier reeds zoo dikw bepleitten:

„Na wanhopen en worstelen en stri komt er in het Westen licht. De resultaten het verhelderd begrip zijn voor de ingew duidelijk.

„Het was vooral de heer *Thomas Kar* die bij gelegenheid van de besprekingen dit onderwerp in 1919 de noodzakelijkheid een te leggen verband tusschen den toes van thans en de eischen van de toekomst aangetoond. Hij sprak van de brug, die te worden geslagen, wil men het schoone veilig overbrengen. Inderdaad is er alle r om thans onze krachten te verzamelen tot bouw. De handen zullen daartoe ineen te worden geslagen, handen van Oost met den van West. Alleen, zal geen het ku Alle er voor te vinden krachten zullen worden ingespannen om te kunnen aan de eischen, die het vraagstuk stelt. om verbrokkele men die krachten niet partiëele pogingen, doch men brenge de delen te zamen voor het vormen van een traal punt, van waaruit men het geheel overzien, van waaruit alle maatregelen worden beraamd.

„Het werk zal moeten worden verdeeld: O tersch weten conserveere, onderhoude raad over de zuiverheid van den v Westen diene van raad omtrent te maatregelen in het belang van de ontwikke ling, met het oog op de eischen, die het mor stellen zal.

„Het resultaat van den zwaren strijd, die Europa is gestreden, van het werk, dat is richt, kome ook Indië ten goede. De opge ervaring benutte men ook in het Oosten.

... ...

„De omstandigheden verschillen, de ontw kelingsgang is niet hetzelfde. Indië bes over veel minder krachten in het open leven, die in deze richting stimuleerend ken, de Holland-organen, die uit eigen be ging, als vanzelf in de goede richting st bezit Indië nagenoeg niet; meer dan in Ne land zal de Overheid er hebben te steunen te leiden. En...... er gebeurt niets." [2])

[1]) En in Nederland, meenen wij, niet minder. — *Red.*

[2]) Waarom toch is het door den heer *J. E. Ja* overgelegd advies ten deze, het resultaat van ja lange, ernstige, van regeeringswege bekostigde stu reizen en rapporten, onder het loodje blijven lig *Red.*

Na gewezen te hebben op het nuttige werk van instellingen in Nederland als het Instituut voor Kunstnijverheidonderwijs te Amsterdam en de Vereeniging van Ambachts- en Nijverheidskunst te 's-Gravenhage, meent de heer Teillers, dat een dergelijke combinatie van een adviseerend en organiseerend lichaam met een school, het vormen dus van één zoo goed mogelijk toegerust centrum, ook voor Indië het meest doeltreffend en het meest economisch zou zijn.

Van dat centrum uit zal contact mogelijk zijn met plaatselijke of gewestelijke organisaties, die, naar z.i. mag worden gehoopt, in steeds toenemende mate zullen getuigen van de medewerking der geheele maatschappij aan de groote en mooie taak, die hier te vervullen valt.

Ten slotte geeft schrijver een opgave van de verschillende maatregelen — I. voor alle bestaande scholen en II. voor een (te Batavia) te stichten *Centraal Instituut voor Kunstnijverheid en Teekenonderwijs* — welke hij wenschelijk acht in het belang der instandhouding en ontwikkeling van de volkskunst van Indonesië, van een harmonische ontwikkeling van de Indische jeugd en ter verhooging van de economische en moreele kracht van de koloniale maatschappij.

Schrijver besluit met het geven van een reeks beschouwingen, welke eindigt met de volgende behartigenswaardige woorden:

„Het vormen en leiden van het te stichten instituut zal een zoodanige combinatie van helder inzicht, bekwaamheid, takt en toewijding verlangen, dat de keuze van den man, die de leiding zal moeten geven, *uiterst* moeilijk zal zijn.

„Hij zal een krachtige persoonlijkheid moeten zijn, een man van talent, volkomen bewust van en vertrouwd met hetgeen in Nederland in de latere jaren op het gebied der gemeenschapskunst is gewerkt en bereikt, een man van de praktijk, maar ook een idealist, bereid zijn geheele werkkracht, zijn geheele ijveren, denken en kunnen aan deze instelling te geven, bereid om, zoo hij produceerend kunstenaar is, zijn anderen arbeid op te geven, ter wille van zijn alle werkkracht eischende taak. Hij zal een bijzonder paedagoog moeten zijn, gediplomeerd of niet, hij zal de overwinning van de Westersche toegepaste kunst moeten kennen en verstaan, doch hij zal ook het Oosten en den Oosterling liefdevol en begrijpend tegemoet moeten kunnen treden.

„Vooral zoo hij uit Nederland komt, en er is reden om dat aan te nemen, zal hij zich in Indië nog veel hebben eigen te maken.

„Het zal *veel* moeite kosten een dergelijk leider te vinden en slaagt men er in, dan zal hij toch niet in staat zijn de buitengewoon zware taak naar behooren te vervullen, indien niet een heele organisatie van persoonlijke en materieele middelen hem bijstaat. Voorzichtige keuze van de leerkrachten, die hem moeten helpen en steun van anderer ervaring zal mede noodig zijn. Waar hier geen organisatie, geen traditie bestaat, waar alles op te bouwen zal zijn, neme men alleen genoegen met een principieele, grondige fundeering van den opzet, met alleen den besten man, die er te krijgen is."

Wie belangstellend zich verdiept heeft in deze, wel voor Nederland als voor Indonesië, hoogst belangrijke aangelegenheid, zal 't in hoofdzaak eens met dezen welmeenenden praeadviseur eens zijn.

Waar, ook naar diens oordeel, de juiste opzet van het beeld Instituut en de keuze van den juisten leider zoo bizonder moeilijk zijn, wil 't ons voorkomen, dat het raadzaam zou zijn als er *onverwijld* van overheidswege worde overgegaan tot de sub I aangegeven maatregelen, betreffende het teeken- en ander onderwijs met betrekking tot de volkskunst, op de bestaande scholen [3]) en tot het aanmoedigen en uitbreiden van *alle* plaatselijke en gewestelijke instellingen, die met de volkskunst in verband staan [4]), o.a. het bestaande laboratorium te Ban-

[3]) Enkele pogingen zijn daartoe reeds in het werk gesteld. Hierop hopen wij nader terug te komen. *Red.*

[4]) De a.s. samenkomsten der residenten van de Buitengewesten is een goede gelegenheid om hierover van gedachten te wisselen en tot samenwerking te komen met Boeatan, die reeds tientallen jaren in deze richting werkzaam is. Want alleen als het Oosten en het Westen handen in elkaar slaan ten deze, zal het gewenschte kunnen worden bereikt.

doeng, ressorteerende onder het Departement van N. L. en H., dat op het gebied van textiel en ceramisch onderzoek en onderwijs reeds goede diensten bewijst. De keuze van uit de practijk geschikt gebleken leerkrachten en raadgevende organisaties voor dat eerlang te stichten „Centrum" zou er zeker door vergemakkelijkt worden. Dit zij het begin van den zich wijd en zijd vertakkenden levendig bruisenden „stroom van wijs onderwijs", die zich dan vanzelf verbreeden zal tot een breede monding.

Persoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De straffen en de interneering.

De *Deli Crt.* (28 Jan.) hecht aan de prompte bestraffing der misdadigers groote waarde als repressief middel tegen nieuwe onlusten in de toekomst. De Landraden, die den moord op den politieagent op Menteng-Doekoe, den aanval op het telefoonkantoor, den aanval op de Glodokgevangenis en de moordzaken te Nagrek behandelden, hebben — zegt het blad o.m. — ongetwijfeld goed werk gedaan. Als men echter in aanmerking neemt dat er nog duizenden gearresteerden op Java en nu ook op Sumatra's Westkust op hun berechting wachten, dan vraagt men zich af of men er ondanks het flinke werk van de rechters wel snel genoeg komt. De rechters hebben getoond niet voor de uiterste middelen, die de wet hun geeft, terug te schrikken. Dat moet natuurlijk zelfs op de Oostersche bevolking wel diepen indruk maken. Indien ten minste die of de meeste dier *doodvonnissen* worden ten uitvoer gebracht. Geschiedt dit niet, dan verwachten we daarvan zeer slechte gevolgen. Worden, om een voorbeeld te noemen, de leden van de „communistische rechtbank", die ter Sum.'s Westkust zonder vorm van proces, zes brave lieden ter dood brachten, niet op gelijke wijze gestraft, dan zal dat een ernstige slag zijn voor het rechtsgevoel van het Indische publiek. Indien deze lieden gegratiëerd worden, dan zal dat een slechten indruk maken en dan vreezen wij dat we spoedig een herhaling zullen zien van het thans gebeurde. We gunnen ieder gaarne een persoonlijke opvatting ten aanzien van de doodstraf, maar de wetten en de rechtsbegrippen van dit land eischen dat de Landvoogd indien noodig een doodvonnis kan onderteekenen. Hoe ontzettend die plicht ook moge zijn, al is het ten slotte de rechter die het vonnis uitspreekt. Wat de *interneering* betreft, die is geen straf. Niet naar de wet en niet naar de opvatting der betrokkenen. Hun familie kan hen volgen en den eersten tijd wordt in hun onderhoud voorzien. Zij zijn geen gevangenen en de straffen der gevangenissen, zooals opsluiting, op water en brood of rotanstraf, mogen er waarschijnlijk niet toegepast worden. Daar zal aan den Boven-Digoel een strenge tucht moeten heerschen, die af te dwingen is met dienovereenkomstige middelen. Wij zijn overtuigd, dat deze interneeringen geen indruk op de communistische stokers maken. Mogelijk, dat de massa der bevolking sedert het optreden van politie en militairen iets vreesachtiger is geworden voor de *propaganda*, zoodra over eenigen tijd nieuwe propagandisten opstaan, zullen zij opnieuw succes bereiken. De meening dat *het communisme op Sumatra's Westkust* aan het knevelen en vexeeren der hoofden moet worden toegeschreven, deelen wij niet. Neen, de oorzaak is, dat een bevolking als die van Bantam en van Sum.'s Westkust eerder vatbaar is voor enkele leuzen der communisten. Daar zal men in die fanatieke streken, zooals reeds duidelijk gebleken is uit de actie der godsdienstleeraars in Bantam, gespeculeerd hebben op de fanatieke Mohammedaansche gevoelens der bevolking. Op Sum.'s Westkust heeft men, naar bekend, geleurd met uit hun verband gehaalde en opzettelijk onjuist geïnterpreteerde Koranteksten. Men heeft ons Bestuur vergeleken met een overheersching van kafirs, van ongeloovigen, en dat was, in verband met andere speculaties, voldoende om een oproer te verwekken. Dit ware alleen te voorkomen geweest, indien men *het Bestuur* de middelen verschaft had om tegen de propaganda bijtijds op te treden. *Op al de straffen van dit oogenblik moeten nadere maatregelen volgen.* Hier en daar zal men misschien een jaar lang onder den indruk blijven, maar *aangestookt uit Holland en Rusland*, zal men dan weer een herleving krij-

gen van de toestanden van kort geleden. Daarom blijft de eenige oplossing een wettelijke maatregel tegen het communistisch gewroet.

Wij vestigen de aandacht op de *Deli Crt.* (25 Jan. *„De Landvoogd en de doodstraf"*; 26 Jan. *„De chaos op S. W. K."*), het *Bat. Nwsbl.* (18 t/m 22 Jan. *„De aanslag op Sawah Loentoh"* I-VI; 24 en 25 Jan. *„Over Tanah Datar"*; 24 Jan. *„Het communisme te Blitar")*, de *Nwe Soerabaja Crt.* (22 Jan. blz. 15 *„De Bantamsche opstand van 1888")*, *De Sum. Post* (25 Jan. *„Indië en de Tweede Kamer")* en de *Java-Bode* (19 Jan. *„Opzienbare arrestaties"* van Soedihiat en Rompies).

Een volksbijeenkomst.

De *„Sum. Bode" (Bat. Nwsbl.* 24 Jan.) is in de gelegenheid geweest een te Bandar [illegible] gehouden volksbijeenkomst bij te wonen, waar de patih ter beschikking, *Datoek Toemenggoeng*, een uiteenzetting gaf van het communisme en de verderfelijke invloeden, die daarvan uitgaan. Middels het bekende „moepakat" (overleg) met bestuur en bevolking, kan in de Minangkabau-landen veel tot stand komen. Overleg neemt daar alle hinderpalen weg. De patih besprak o.m. de *godsdienstige leerstellingen*, waarvan de leiders bij hun propaganda gretig gebruik maken, wijl zij het fanatisme van den Minangkabauer op dat gebied terdege kennen. Een stelling in den Koran zegt n.l.: „Gij zult U niet door de kafirs laten regeeren". De kafir, zooals hij aan de bevolking wordt voorgesteld, is hier de Europeaan. Echter eenige bladzijden verder in den Koran wordt nader uiteengezet wie met de „kafirs" bedoeld worden. *„Kafirs"* zijn n.l. degenen, die de verspreiding van den Mohammedaanschen godsdienst belemmeren, ongeacht van welk ras. Het is duidelijk dat het Nederlandsche Bestuur geen belemmering is voor den Islam, doch dit wordt door de leiders willens en wetens verzwegen. De *terreur in de Padangsche Ommelanden* is het werk van eenige misdadigers. De bevolking is slechts werktuig in hun handen. De Minangkabauer is godsdienstig, doch alles wat door de leiders wordt bedreven, is duidelijk in strijd met den godsdienst. Bovendien wil het communisme niets met godsdienst te doen hebben. Na de lezing voerden enkele vooraanstaande penghoeloe's en geestelijken het woord en beloofden hun medewerking te zullen verleenen bij het opsporen van de djahats, welke belofte met een gebed werd bezegeld.

Al-Islam Congres. Chineesche Revue.

De Locomotief (17, 18, 19 en 21 Jan.) geeft een uitvoerig verslag van het *Al-Islam congres*, medio Januari te Pekalongan gehouden. Het hoofdbestuur van de Sarekat Islam is thans samengesteld a.v.: Voorzitter *Tjokroaminoto* (plaatsv. voorz. *Aug. Salim)*; vice-voorzitter voor Oost-Java *A. M. Sangadji*; penningmeester *Achmad Saäran* te Tjimahi, en commissarissen te Soerabaja, Kediri, Bandjarnegara, Pekalongan, Madjalengka, Batavia en Tjiandjoer. De Partij Sarekat Islam beoogt saamhoorigheid aan te kweeken tusschen de Indonesische Islamieten; de *P. S. I.* is er van overtuigd, dat voor de volksopvoeding de Islam de eenige weg is om tot zelfstandigheid te komen; de *P. S. I.* zal zorg dragen voor de behartiging van de belangen van de Indonesische Islambelijders, wier maatschappelijke positie door de bizondere toestanden hier te lande nog veel te wenschen overlaat.

In *De Loc.* van 17 Jan. (blz. 7) bespreekt *dr. Satiman* het negende Jong Java-congres. *Mr. Singgih* weerlegt e. e. a. in *De Loc.* van 21 Jan. (blz. 24).

De Loc. van 17 Jan. (blz. 3) is zeer ingenomen met de juist verschenen *„Chineesche Revue"*, een driemaandelijksch tijdschrift dat bij de *Sin Po* te Batavia verschijnt. Men zou, voorloopig, het beginsel van de schrijvers, voortkomende uit den groeienden groep der Chineesche intellectueelen in Ned.-Indië, zóó kunnen formuleeren: Zij verlangt de Chineesche natie als volkomen gelijkwaardige te zien tusschen de volken en zij wenscht dienovereenkomstig de Chineesche ingezetenen van Indië in elk opzicht gelijkwaardig te zien aan de Europeesche. De *Deli Crt.* (24 Jan.) noemt de *„Chin. Revue"* een nieuw symptoom, dat de positie van de Chineesche bevolking hier in Ned.-Indië bezig is te veranderen.

De Patjal-vallei.

De dienst der Solo-vallei werken (leider hoofding. *Snel*) heeft een aanvang gemaakt met de voorbereidingen van het groote werk, dat voor de bevloeiing van ruim 20.000 bouws grond beoosten Bodjonegoro, zal zorg dragen (*De Loc.* 17 Jan.) Dit

werk omvat de vorming van een wadoek voor 50 millioen M³. water en een stel leidingen, door welke de distributie van het water over genoemde 20.000 bouws kan geschieden. Dit gebied wordt ten Noorden begrensd door de Solo-rivier en bezit, hoe weinig goed die op zichzelf ook zijn, nog de beste gronden uit de geheele streek. Naar het Zuiden, naar het heuvelland toe, wordt de grond steeds slechter en ten slotte zóó, dat er zoo goed als niets mee aan te vangen is. Van dit heuvelland stroomt voor en door het midden van het te irrigeeren gebied de kali Patjal, die in de Solo-rivier uitmondt. De dam, die de wadoekvorming mogelijk maakt, zal iets meer dan honderd meter lang worden, de breedte der nauwte, waaruit nu de vereenigde armen der kali Patjal zich uit het heuvelland w[illegible] gen. Hij zal een hoogte van 33 meter krijgen; d[illegible] drie meter boven den hoogsten waterstand in de wadoek, die bij den dam niet minder dan 30 m diep maximaal zal zijn. Het geheele werk, aan wadoek met dam en het distributiestelsel in de vlakte zal *f* 3 millioen kosten. Voor 1927 is *f* 300[illegible] toegestaan. Het gansche werk zal waarschijnlijk 1933 gereed zijn. Dan zal men in staat zijn o[illegible] naar de behoefte misschien het gansche jaar d[illegible] water te geven, dank zij den immensen water[illegible] met de 50 millioen M3. water. Het zal dan [illegible] meer gebeuren dat het hier bedoelde landbouwgebied in den Westmoesson te veel en in den Oostmoesson geen water geeft.

Onze geneeskrachtige bronnen.

Hoewel reeds herhaaldelijk de aandacht op het voorkomen van geneeskrachtige bronnen gevestigd werd, heeft het aan deskundige voorlichting [illegible] zake vrijwel geheel ontbroken. Het aanstaande congres te Bandoeng zal nu de gelegenheid bieden [illegible] tal van geleerden en specialisten op geneeskundig, hygiënisch- en vulkanologisch gebied hun licht over deze materie doen schijnen (*Bat. Nwsbl.* [illegible] Jan.) Reeds meerdere malen zijn pogingen gedaan om onze medicinale bronnen te exploiteeren, min of meer naar het model der beroemde badplaatsen [illegible] Europa. Doch, met de promotor van de een of andere goede gedachte, verdwijnt ook de idee voorloopig van 't tooneel. Door de zorgen van den Vulkanologischen Opsporingsdienst worden thans [illegible] of nabij de belangwekkendste kraters en kratervelden, logeergelegenheden gebouwd, waar eventueele onderzoekers een behoorlijk onderdak [illegible] len kunnen vinden. Aan het laboratorium van den geologischen Opsporingsdienst worden reeds analyses gemaakt van het water uit de meest bekende warme bronnen. Wij zijn hiermede op den goeden weg om een nieuwen factor te scheppen voor [illegible] groot-reizigers verkeer over geheel Indië. In de [illegible] grenzende landen — Japan uitgesloten — zijn [illegible] van personen, die er ongetwijfeld gebruik van [illegible] len maken en hun hier de gelegenheid wordt [illegible] boden om eventueel een „kuur" door te maken.

Moderne bedrijfsvormen in Indië.

Z(entgraaff) behandelde in het *„Soer. Hbl."* [illegible] ontwikkeling der bedrijfsvormen in Indië [illegible] schrijft thans iets dat ok ter Sum.'s Oostkust ge[illegible] telijk van toepassing is (*De Sum. Post*, 29 Jan.) [illegible] kreeg geleidelijk eene splitsing tusschen productie en administratie, of liever: tusschen bedrijf en [illegible] heer. Eén der voordeelen van de toepassing der mo[illegible] derne beheersmethoden is, dat zij met middelen van [illegible] krachten zeer veel weet te doen. Het vind[illegible] die methode eischt veelal scherp inzicht en organisatorisch talent. Het systematiseeren van bedrijven en de daaruit voortvloeiende contrôle zijn dikwijls geniaal van opzet. Bij de cultures kan men b. v. graphische voorstelling maken van de kosten welke [illegible] elken tuin, elke afdeeling van eenigen aanplant, [illegible] der normale omstandigheden mogen worden [illegible] steed. Wanneer de curve dier uitgaven onbehoorlijk stijgt, zonder dat daarvoor eene redelijke verklaring bij de hand is, kan den administrateur getelegrafeerd worden een onderzoek in te stellen. [illegible] voordeel der moderne beheersvormen is dat een [illegible] zich zelf ingewikkeld en veel tijd eischend contrôle systeem door lagere krachten kan worden verricht. Dit alles is niet aangenaam voor de menschen [illegible] de practijk; in het cultuurbedrijf moet men [illegible] invloed van locale factoren niet onderschatten. [illegible] moderne bedrijfsorganisatie staat zeker niet in [illegible] hart der practijk. Men moet erkennen dat [illegible] thans eene te ver gaande inmenging van het beheer in het bedrijf is te constateeren, met al de nadeelige gevolgen daarvan. De hoofdleiding is in handen van niet-deskundigen gekomen, en zoo kreeg [illegible]

beheer een grooten voorsprong boven bedrijf. Bij Grootbedrijven als de „Kon. Petr. Mij." bepalen de leiders zich tot de groote lijn en tot de keuze der „right men on the right place". In het groot-landbouwbedrijf is men veel verder gegaan en occupeert de „beheer" zich met détails van het bedrijf, tot schade van het geheel. Jonge mannen met een 5-jarige studie te Delft nemen liever dienst bij de S.S. of elders, ook in het particuliere. Er zijn echter cultuurmaatschappijen, die hen de eerste 6 of 8 jaren niet laten werken in de laagste rangen. De „Klatensche Cultuur Mij." heeft voor hare groep ondernemingen en fabrieken een eigen proefstation (te Klaten) en laat daar Delftsche ingenieurs, die bij haar in dienst treden, analyseerend werk mededoen. Vervolgens worden zij op de fabrieken gedetacheerd. Aldus krijgen zij practische vorming onder de lastige fabrieksloopbaan, en later wordt uit hen selectie gedaan voor de hoogere rangen. Z. meent dat het verminderen van het gehalte der administrateurs (vooral in de bergcultures) niet kan gelden als motief om hen in zaken van beheer zoo kort te houden. Het was de taak der groote lichamen geweest, tijdig te zorgen voor verbetering van dat gehalte, hetgeen zeer zeker binnen de grens der mogelijkheden ligt.

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

Een en ander over de wijze waarop verschillende inheemsche producten vóór den verkoop worden bewerkt.

Reeds vele malen is in de Nieuwsbladen gewezen op de listen, die de inheemsche producenten gebruiken, om aan hun rubberproduct een zwaarder gewicht te geven, door dit met modder te vermengen dan wel door het langdurig onder te dompelen in water.

Het is duidelijk dat die producenten in de eerste plaats zich zelf benadeelen door de levering van een in kwaliteit minderwaardig handelsartikel, dat tegen lageren prijs moet worden verkocht, doch ook wel zij, door vervalsching met andere grondstoffen, de gezondheid van vele concurrenten in gevaar kunnen brengen.

In dit verband wijst men in de „Pewarta Soerabaja" van 4 Augustus 1926, onder meer, op de bewerking van pepervruchten, waarvan, zooals bekend, twee kwaliteiten, n.l. de witte en zwarte peper, op de markt worden gebracht.

Het verschil in kleur is echter alleen een gevolg van de behandeling, welke men de pepervrucht doet ondergaan.

Het veranderen van de kleur der zwarte peper in een witte kan geschieden op twee wijzen, n.l. òf door de vruchten aan het stroomend water in een kleine beek bloot te stellen òf door ze in een zak te plaatsen en deze in een met water gevuld gat in den bodem te brengen.

In het eerste geval is de behandeling na 5 dagen afgeloopen.

In het tweede geval ziet men het water spoedig zwart van kleur worden, niet alleen ten gevolge van de vele onreinheden die bij de vruchten aanwezig zijn, doch ook ten gevolge van de rottende stoffen in den bodem. Het gevolg hiervan is, dat de zwarte peperschil niet wegdrijft, zooals in het eerste geval, doch aan verrotting bloot staat.

De pepervruchten worden gedurende 7 dagen in een zak bewaard, daarna bewerkt met de voeten, die ook niet altijd even rein zijn en ten slotte in de zon gedroogd, welke warmte het mogelijk maakt, dat het verdere gevaarlijke ongedierte als luizen, vlooien, enz., wordt verwijderd.

De gambirplant is, zooals bekend, een struikgewas, waarvan de bladeren het aftreksel leveren voor een ingrediënt voor de betelpruim en voor het looibedrijf.

Ten einde aan dit aftreksel een vorm te geven en het gemakkelijker te kunnen vervoeren en snijden, brengt men het met zemelen, of, waar deze niet te verkrijgen zijn, met sago.

In het laatste geval vermindert de waarde van het artikel.

Het is te betreuren dat vele personen dikwijls het aftreksel vermengen met kurkachtige stoffen, die groote schade aan den smaak toebrengen.

In het landschap Sambas (Westerafdeeling van Borneo) zijn tal van gambirkokerijen in de nabijheid van de uitgestrekte kurkachtige stoffen leverende gronden aanwezig en heeft het Bestuur het gebruik daarvan bij de gambirbereiding verboden.

De opkoopers van gambir zijn natuurlijk geheel en al op de hoogte van de vervalschingen, welke in het gambirbedrijf plaats vinden.

Zij koopen het minderwaardige product op teneinde het met eene betere kwaliteit te vermengen en het daarna tegen hooge prijzen te verkoopen.

Het grootste deel der Borneo-gambir wordt naar Java gezonden.

Men kent een tiental soorten tengkawangboomen, waarvan de vruchten de bekende tengkawangolie opleveren, die, bij vervoer, niet verdroogt.

De tengkawangolie is even waardevol als de klapperolie.

De tengkawangboom levert evenwel niet regelmatig jaarlijks vruchten en men is dus nooit zeker van den tijd van plukken.

Vele vruchten gaan dientengevolge voor den handel verloren tot schade van hen die geldelijk voorschot op het product aan de eigenaren van tengkawangboomen hebben gegeven.

De Dajaks verzamelen het tengkawangvet en bewaren dit, na te hebben gekookt, in bamboes.

Op die wijze kan het gedurende 8 jaren goed worden gehouden.

Ten einde het versmelten van het vet te voorkomen, drogen de Dajaks het op een zwak vuur of wel zij bewaren het in een zak in een met water gevuld gat in den grond.

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

Beschuldigingen der Europeesche Pers.

(Slot).

„Het Nieuws" is evenmin al te best te spreken over de plaats gehad hebbende jongste onlusten in Ned.-Indië en richt ten deze niet alleen verwijtingen tot de Inheemsche volksgroep, doch ook tot de Chineezen, die, naar de meening van dat nieuwsblad, geen vertrouwen verdienen.

Verschillende personen hebben in die ernstige beschuldigingen aanleiding gevonden de vraag te stellen of het niet raadzaam zou zijn de pen van dat nieuwsblad eenigszins te doen remmen, aangezien dergelijke uitingen de gewenschte goede stemming tusschen de verschillende volksgroepen niet bevorderen en zelfs gevaarlijk zijn.

Nu is de kwaliteit van „Het Nieuws" bij de inheemsche bevolking en bij de Chineezen wel bekend, doch de vele Nederlanders, die dat nieuwsblad lezen, zullen zeker onaangename indrukken ontvangen, wanneer zij steeds moeten kennis nemen van opruiende uiteenzettingen, die op geen waarheid en rechtvaardigheid berusten.

Daaronder moet ook worden gerekend de beschuldiging dat de Chineezen eene belangrijke rol spelen in de roode beweging.

Wel is waar bevinden zich onder de gearresteerde communisten een 2- à 3-tal Chineezen, doch uit dat feit mag toch niet de conclusie worden getrokken, dat de bijna 1 millioen in Ned.-Indië aanwezige Chineezen de roode richting zijn toegedaan.

Waar de Chineesche volksgroep zich noch in de onlusten heeft gemengd, noch zich bij de leiders daarvan heeft aangesloten, mag men onderwerpelijk toch wel van eene groote vergissing spreken.

Zoowel de „Java-Bode" als „Het Nieuws" hebben dezen onrustigen tijd in Ned.-Indië aangegrepen als eene gelegenheid om de Regeering ongunstig te stemmen ten opzichte van de Chineezen, die gelukkig de hand niet in de onlusten hebben gehad.

Zelfs werden zij door de onruststokers aangevallen en geslagen, terwijl de Chineezen van Laboean, met achterlating van hunne goederen en bezittingen, naar Batavia moesten vluchten.

Dit laatste zal voor de beide nieuwsbladen zeker wel eene aanwijzing zijn, dat die Chineezen op niet voldoende wijze door het Bestuur konden worden beschermd en dat zij in geen betrekking stonden tot het bestuur te Canton.

Dit bestuur is populair, geniet den steun van de Chineezen, zoowel in het binnen- als buitenland en dat kan wel de reden zijn van het ontstaan van zoovele verhalen in de Europeesche Pers, welke geheel in strijd zijn met de werkelijkheid der feiten.

De steun, waarvan hier sprake is, wordt aan de nationalisten te Canton verleend, ten einde te trachten aan de willekeur van de ontrouwe groep in China een einde te maken, eene daad, welke, naar de meening van de „Sinar Sumatra", door alle volken op hoogen prijs moet worden gesteld, aan-

Aan de Leden van „Oost en West"

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad" is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

gezien op die wijze eensgezindheid en een regelmatig bestuur kunnen worden verkregen en de vreemde Mogendheden in staat worden gesteld met de nationalistische leiders goede diplomatieke betrekkingen te onderhouden.

Zonder van die toestanden op de hoogte te zijn, werpen de „Java-Bode" en „Het Nieuws" niettemin toch de allerdwaaste bewering op, dat de jongste onlusten in Ned.-Indië door roode Chineezen worden geleid.

Het aantal naar Java gezonden en op het stoomschip „Menado" in beslag genomen vuurwapenen is zeker niet gering, doch zij hadden, volgens het gehouden onderzoek, het merk van Belgische en Russische fabrieken, welk feit de meening kan bevestigen, dat de beschuldiging van de „Java-Bode" niet op degelijke gronden berust.

Eene andere niet minder onaangename beschuldiging is, dat de door de roode groep verwekte onlusten verband zouden hebben gehouden met de destijds plaats gehad hebbende feestviering, ter herinnering aan den geboortedag van wijlen Dr. Sun Yat Sen.

Die feestelijkheden hadden plaats in vele plaatsen van Ned.-Indië en gedurende den dag in het openbaar, terwijl zij overal gunstig verliepen, welke feiten de beschuldiging op afdoende wijze ontzenuwen.

De in de Europeesche Pers voorgebracht beschuldiging zal men goed doen te beschouwen als te zijn voortgevloeid uit de pen van een Nederlandsch journalist, die wat al te bang is voor een communist.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

Nederlandsch-Indische Thee te Parijs.

Het onder dezen titel in het *Kol. Weekbl.* van 17 Febr. door den Heer J. Thierry Kempf geschreven artikel is in zijn geheel overgenomen in de *Ind. Mercuur* van 23 Febr. Op verzoek der Redactie van dat blad voegde de Heer A. E. Reynst er een Naschrift aan toe, luidende:

„Ik ben het met den schrijver eens, en betreur het evenzeer, dat onze thee-handel een gelegenheid zooals deze tentoonstelling aanbood, onbenut voorbij moest laten gaan.

Juist om die reden heeft de Vereeniging voor de Thee-Cultuur er van afgezien, om in het buitenland in dezen vorm propaganda te maken. Aan dergelijke demonstraties zit niet alleen, zooals de Heer Thierry Kempf schrijft, een paar kisten thee vast, doch er zijn tevens groote kosten aan verbonden, en de ondervinding heeft ons geleerd, dat het nut van een opwekken der belangstelling grootendeels verloren gaat, als die belangstelling niet duurzaam gemaakt kan worden.

Het is dus de thee-handel, welke die belangstelling kan vasthouden, en zoolang dus deze schakel ontbreekt, wordt ook de beteekenis van een dergelijken propagandavorm verzwakt.

Het verpakken in entrepôt brengt een organisatie op zichzelf mee, waaraan dikwijls belangrijke kosten verbonden zijn.

Onze thee-handel is daarop nog niet ingericht, zoodat van deze gelegenheid ook geen gebruik kon worden gemaakt, om eventueele relaties met Frankrijk aan te knoopen.

Intusschen heeft het Fransche publiek kunnen constateeren, dat de thee een zeer smakelijke drank is, als zij goed wordt bereid.

Ongetwijfeld zal hierdoor bij menig bezoeker de animo voor het thee-gebruik zijn verhoogd.

Deze animo zal leiden tot uitbreiding van de vraag naar het product thee.

In hoeverre het Ned.-Indisch product hiervan zal profiteeren, zal afhangen van de pogingen van Nederlandsche handelaren om in Frankrijk een afzetgebied te zoeken."

De Opbouw.

Het 15 Febr.-Nr. brengt eene beschouwing van Mr. A. Joekes naar aanleiding der behandeling van de Ind. Begrooting voor 1927 in de Tweede Kamer. De houding door Minister Koningsberger aangenomen bij de besprekingen der verschillende onderwerpen, kon den vrijzinnig-democratischen schrijver en Kamerlid eigenlijk in geen enkel opzicht bevredigen.

Mr. Joekes besluit: Zoo heeft de behandeling van de laatste Indische begrooting, die door den Nederlandschen wetgever zal worden vastgesteld volgens het stelsel, dat 60 jaar geleden heeft gegolden, weinig vruchtbaar overleg opgeleverd, en welhaast bij alle partijen in de Kamer een gevoel van onvoldaanheid achter gelaten. Een behandeling in grooten stijl is het niet geworden. Voor zoover belangrijke onderwerpen ter sprake werden gebracht, stuitte overweging van de geopperde denkbeelden grootendeels af op de houding van den bewindsman, die spreekbuis scheen te zijn van zijn departement, niet de leider.

Dat nochtans de begrooting zonder noemenswaardigen tegenstand werd aangenomen, is een gevolg van het ontbreken van een bewuste meerderheid in de Kamer, en het daarmee gepaard gaand bestaan van het extra-parlementaire kabinet. Niet in de vervanging van een enkelen minister ligt de remedie, maar in het optreden van een parlementair kabinet.

In het zelfde Nr. wijdt de heer G. T. Stibbe een waardeerende bespreking aan het jongste Statistisch Jaaroverzicht van Ned.-Indië. „Voor iedere die, om welke reden ook, belang stelt in Indische aangelegenheden is het Jaaroverzicht een onmisbare bron van steeds betrouwbaarder gegevens geworden."

Maandblad „Ned. Fabrikaat in N. O.-I.".

De vereeniging „Nederlandsch fabrikaat" zal 1 Mei a.s. een maandblad uitgegevei „Nederl. Fabrikaat in Nederl. Oost-Indië", dat onder toezicht van de Vereeniging Nederlandsch-Indische Jaarbeurs te Bandoeng op doelmatige wijze in Ned.-Indië kosteloos zal worden verspreid. Het heeft ten doel bij Nederlanders in Ned.-Indië belangstelling op te wekken voor het doel dat de Vereeniging nastreeft en ter bevordering van den export van Nederlandsch fabrikaat naar Ned.-Indië.

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

Afl. 24 (van 16 Febr.) opent met het vervolg van C. Lekkerkerker's zeer interessante artikelenreeks: „Een en ander uit Java's verre verleden". Schr. geeft thans bijzonderheden over den Boroboedoer. — Bij een aantal werkelijk schitterende afbeeldingen vraagt R. de aandacht voor Sumatra als toeristenland, speciaal wat betreft de route Medan—Padang. — Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis vervolgt verder zijne beschouwingen over het vraagstuk van Java's bevolkingsaanwas.

De Indische Mercuur.

No. 8 (23 Febr.). Berichten van de Afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut. No. 90. Nieuwe onderzoekingen over Perubalsem in onze koloniën. — De 7e Internationale Rubbertentoonstelling. 20 Januari—6 Februari 1927. Parijs, Grand Palais, door W. L. Utermark (met afbeeldingen). — Ned.-Indische thee te Parijs, met Naschrift door A. E. Reynst. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige geregelde rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft een opgave van recente publicaties over aetherische oliën — boschwezen — gommen en harsen — looistoffen — genees- en genotmiddelen — specerijen — voedings- en voedermiddelen — vruchten en groenten.

Bureau officiel de renseignements pour le tourisme en Hollande et aux Indes Néerlandaises.

In de dagbladen zijn gedurende de afgeloopen week mededeelingen gelanceerd omtrent een te Parijs gevestigd bureau onder bovengenoemden naam. Als directeur zal optreden de heer E. van der Vlugt.

In verband hiermede bevat de *Ind. Merc.* van 23 dezer de volgende waarschuwing. „Daar wij toevallig tegelijkertijd in het officieel orgaan van de Federatie der Werkgeversorganisatiën in het Boekdrukkersbedrijf eenige mededeelingen aantroffen omtrent dien heer Van der Vlugt, hebben wij ons tot deze Federatie gewend om inlichtingen. Zij geven ons aanleiding, onze lezers tot de grootste voorzichtigheid in deze zaak aan te sporen. Het is ons moeilijk, hier nadere bijzonderheden te vermelden; het Bestuur der Federatie (Heerengracht 124, Amsterdam, tel. 30695) heeft zich echter bereid verklaart, de ons gegeven mededeelingen ook aan belanghebbenden te verstrekken."

We nemen deze waarschuwing over zonder commentaar; alleen voegen we er bij een afschrift van een schrijven van den Nederlandschen gezant, Jhr. Loudon, te Parijs, gedateerd 11 Febr. 1927 en geadresseerd aan genoemden heer Van der Vlugt, waarvan de inhoud luidt: „Met veel belangstelling heb ik kennis genomen van de vestiging alhier, on-

der Uwe leiding, van een inlichtingsbureau voor het toerisme in Nederland en zijn koloniën. Wat ik bij mijn bezoek aan dat bureau gezien en gehoord heb omtrent Uw voornemens, in 't bijzonder ten aanzien van de bekendmaking van hetgeen Nederland is en doet, geeft mij den indruk dat U daarmede een even nuttig als belangrijk werk voor ons land en zijne overzeesche bezittingen onderneemt."

Eigen Haard.

Het Nr. van 19 Febr. bevat een geïllustreerde bijdrage over „Een Indisch Groot-Bedrijf", nl. de Droogdok-Maatschappij Soerabaja. Dat dit bedrijf een belangrijke plaats inneemt, blijkt reeds uit het groot aantal werklieden die er aan verbonden zijn; gemiddeld „werken er nl. circa 800 geschoolde kleurlingen, vermeerderd met ongeveer 3 à 400 koelies, onder toezicht van een staf van 40 Europeanen". Hoewel scheepsreparatie en scheepsbouw hoofdzaak blijven, legt de Mij. zich ook toe op het vervaardigen van werktuigen in gebruik bij de suikerindustrie.

In hetzelfde Nr. weder „Oude impressies uit Zuid-Celebes" door Fakir. Deze laatste impressie, getiteld „De gesnelde koppen", lijkt ons minder geschikte lectuur voor een „Wekelijksch tijdschrift voor het Gezin", zooals de ondertitel van Eigen Haard aangeeft.

E. H. T. I. N. I.

In aansluiting op de in grooten kring verspreide circulaire, waarin doel en streven van de Eerste Hygiëne Tentoonstelling in Ned.-Indië, welke van 23 Juni tot 10 Juli a.s. te Bandoeng zal worden gehouden, heeft het bestuur thans een boekje uitgegeven, hetwelk een overzicht geeft van hetgeen tot medio Januari 1927, met betrekking tot de deelname reeds definitief is toegezegd.

Het is niet mogelijk in een kort bestek een overzicht te geven van de indeeling der tentoonstelling in verschillende afdeelingen, die elk weer in groepen zijn onderverdeeld, of van de talrijke instellingen (officieele zoowel als particuliere) welke tot het welslagen hunne medewerking verleenen. Een en ander is zeer breed van opzet en belooft nu reeds een groot succes te zullen worden. [1])

De tentoonstelling gaat uit van de Vereeniging tot Bevordering der Hygiëne in Ned.-Indië. Ze tracht het middels haar naam aangegeven doel te bereiken door na de gehouden E.H.T.I.N.I. een museum te stichten in samenwerking met den Dienst der Volksgezondheid (wiens inzending, benevens alle andere welke aan de Vereeniging worden afgestaan, den grondslag van het museum zullen vormen). De bedoeling is dit museum naar omstandigheden geheel dan wel gedeeltelijk te bezigen voor het houden van plaatselijke tentoonstellingen, als hulp bij het houden van voordrachten ter verspreiding van hygiënische begrippen onder de verschillende bevolkingsgroepen in Indië en ten slotte ten dienste van het onderwijs aan de a.s. Medische Hoogeschool, de Technische Hoogeschool en aan andere onderwijsinstellingen.

De Indische Verlofganger.

Het Nr. van 25 Febr. geeft onder het opschrift „Indische curiosa" eenige bijzonderheden over de merkwaardige krissen uit het Madjapahit-tijdperk, welke voorwerpen uit den ouden tijd door de Javanen als erfstukken in hoogen eere worden gehouden. — De heer A. Wereméus Buning vervolgt zijne historische schetsen: Het begin van onze O.-I. geschiedenis in vogelvlucht. — Een tweede historische bijdrage, van C. Vis-Janssen van Raay vraagt aandacht voor: „De Hollanders in het oude Bantam", en meer speciaal voor een Hollandsche juffer, Helena Cardeel, dochter van een Comp.-dienaar, met een bijzonder romantischen levensloop.

* * *

Welvaart en welvaartsmeting in Nederlandsch-Indië. Voordracht (met gedachtenwisseling), door J. van Gelderen. (Indisch Genootschap. Vergadering van 21 Jan. '27).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. No. 4, 22 Jan. '27. (Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden te Weltevreden).

Overzicht van de productenmarkt op Java en Madoera gedurende het 4e kwartaal van 1926. (Korte Berichten, 21 Jan. '27).

[1]) Een ons door den heer H. F. Tillema welwillend toegezonden ex. is te raadplegen op de Leestafel van Oost en West, Heulstraat, Den Haag.

Huldebetoon aan Mr. J. W. Ramaer (bij het bereiken van den 70-jarigen leeftijd). (Archief Suikerindustrie in N.-I. 1926, No. 44). — Rietbranden, door Mr. J. J. Tichelaar (Id. No. 46). — Eenige cijfers over wadoeks, door S. A. Blok (Id. No. 51).

Verslag omtrent het weduwen- en weezenfonds van Europeesche militairen beneden den rang van officier bij de koloniale troepen over het jaar 1925. ('s-Gravenhage, Alg. Landsdrukkerij).

Suriname.

De behandeling van de Surinaamsche begrooting voor 1927 in de Tweede Kamer is weer achter den rug. De redevoeringen stonden over het algemeen op een hoog peil en waren buitengewoon belangwekkend. Men zal het in Suriname zeer op prijs stellen dat de heeren ernstig studie gemaakt hebben van de Surinaamsche aangelegenheden en bij menig onderdeel flink de puntjes op de i gezet hebben. De beschouwingen bewogen zich, zooals te verwachten was, grootendeels om de nota van den Ondernemersraaad voor Suriname. Met dankbaarheid moet geconstateerd worden dat de Surinaamsche zaken een goed eind zijn opgeschoten, met een enkele uitzondering, n.l. de Corantijnkwestie, waarover aanstonds.

De sprekers waren het er over eens dat de Minister nog geen vast werkplan heeft ontwikkeld. De heer Joekes drong er op aan dat de Minister niet zou wachten op de volgende begrooting om zulk een plan aan de Staten-Generaal voor te leggen, waarop Zijne Excellentie meende den heer Joekes te kunnen geruststellen door de toezegging dat hij zijn uiterste best zou doen om het plan zoo spoedig mogelijk en vóór de volgende Surinaamsche begrooting te doen verschijnen. Iets vroeger in zijne rede had de Minister zich omtrent dat plan als volgt uitgelaten:

„Het laat zich hooren, dat ik, wat ik hier nu met enkele woorden heb aangegeven als een mogelijke toekomst voor Suriname, niet aanstonds in een welomlijnd en nauwkeurig gedetailleerd plan kan overleggen. De zaak verkeert thans in een beginstadium. Wij kunnen nu pas van wal steken en het zou eenigszins voorbarig zijn om thans reeds een gedetailleerd richtsnoer voor de komende jaren vast te stellen. Doch waar de heer Joekes straks categorisch heeft gevraagd, te zijner tijd zulk een plan over te leggen, wil ik gaarne de toezegging doen om, zoodra ik het oogenblik rijp acht, zulk een plan bekend te maken, waarna ik dan gaarne rekening zal houden met alle raadgevingen die mij naar aanleiding van dit plan zullen worden gegeven."

Op een interruptie van den heer Cramer: „wanneer kunnen wij dat plan verwachten?", antwoordde de Minister: „Het kan zijn na een half jaar, maar ook na een jaar. Maar dat er zulk een plan zal komen durf ik wel toezeggen."

Onze ruimte laat niet toe een overzicht van de debatten te geven. Op enkele punten willen wij de aandacht vestigen. Wij konden een glimlach niet bedwingen toen wij den Minister hoorden gewagen van de „intellectueelen en semi-intellectueelen", die door het onderwijs in Suriname worden gekweekt. Dit moge eenigszins gelden voor de muloscholen, maar het is meer dan kluchtig te spreken van de intellectueelen en semi-intellectueelen, die op de districtsscholen gekweekt worden, waar men het niet verder brengt dan tot een klein beetje lezen, schrijven en rekenen. Alleen onbekendheid met den waren staat van zaken kan tot de meening leiden dat het weinige dat de kinderen op de districtsscholen leeren hen van den landbouw zal vervreemden. Meent men dat, dan is het beste wat men doen kan, de scholen op te heffen. Dat geeft dan meteen een flinke bezuiniging. Al dat gebazel over landbouwonderwijs of arbeidsonderwijs aan kleine kinderen leidt tot niets.

Verstandige taal over het onderwijs heeft de heer Bijleveld gesproken. Wij moeten onze lezers raden de Handelingen er op na te lezen en volstaan hier met de mededeeling dat de heer Bijleveld verklaarde van den invloed van het landbouwonderwijs op de lagere school niet veel te verwachten.

En wij vragen nog eens: waartoe moet landbouwonderwijs op de stadsscholen dienen? Is men zoo naïef te meenen dat men daardoor de kinderen naar den landbouw zal drijven?

En nu de Corantijn-kwestie:

Toen Dr. Koningsberger als Minister van Koloniën optrad hadden wij de hoop, dat zijn studie-

richting en het feit dat hij voorzitter is geweest van de „Maatschappij ter bevordering van het natuurkundig onderzoek der Nederlandsche Koloniën" hem zouden weerhouden omtrent die grenskwestie de blunders ten beste te geven die wij van zijne voorgangers gewoon waren. Maar wij zijn daarin zeer teleurgesteld. Na een flinke daad — het aan de Kamer overleggen van de tusschen de Britsche en de Nederlandsche Regeering gevoerde briefwisseling — is Dr. Koningsberger getreden in de voetstappen van zijn voorganger en heeft hij zoo mogelijk nog ergere onjuistheden verkondigd dan deze. Dit bleek reeds uit zijne Memorie van Antwoord en kwam nog erger aan den dag uit hetgeen hij bij de openbare behandeling van de begrooting zeide. Na de heldere uiteenzettingen van de heeren IJzerman en Droogleever Fortuyn hadden wij toch anders mogen verwachten. Zeer terecht zeide dan ook de heer IJzerman in zijne repliek: „Ten aanzien van de grensregeling wensch ik op te merken, dat hetgeen de Minister daarover meedeelt het wel wenschelijk maakt, dat de Minister die zaak nog eens nader bestudeert." Hij noemt dan een voorbeeld „waaruit blijkt, hoe volkomen de Minister er naast is."

Dr. Koningsberger sprak over den brief van Lord Salisbury, die aan de Kamer is overgelegd, maar wij hebben den indruk dat Zijne Excellentie niet met de noodige aandacht heeft kennis genomen van de volkomen weerlegging van de beschouwingen van dien brief in de nota's uit Suriname. Voor de zooveelste maal blijkt weer hoe dringend noodzakelijk de publicatie van de geheele correspondentie is. De heer IJzerman, die de correspondentie onder de oogen heeft gehad, verklaart „dat het argument waarmee de Regeering vroeger de weigering tot publicatie motiveerde niet meer bruikbaar is. Dat motief was: die stukken zijn zeer omvangrijk, de publicatie zou dus veel geld kosten. Maar dank zij de overlegging der stukken, hebben de Kamerleden er zich van kunnen overtuigen, dat de omvang van die stukken zeer bescheiden is. Het motief, aan hun grooten omvang ontleend, kan dus niet meer gebruikt worden."

Zal men nu naar een ander motief zoeken? En zal de Kamer daarin berusten?

Het is te hopen, dat *„De West-Indische Gids"* de stand van zaken, die nu geschapen is, nader zal uiteenzetten.

Het is wenschelijk dat die lijdensgeschiedenis, waarin onze Regeering geen fraaie rol speelt, ergens wordt vastgelegd.

Curaçao.

Openbare werken.

De afdeeling Openbare Werken heeft al jarenlang aanleiding tot veel op- en aanmerkingen gegeven in en buiten den Kolonialen Raad. Meer dan andere afdeelingen van bestuur, misschien omdat zij ook in den letterlijken zin aan den weg timmert? Einde November 1926 liepen er geruchten, dat reeds toen de begrooting van Openbare Werken voor dat jaar met f 400.000.— of omstreeks 100 %, was overschreden. In de raadsvergadering van 13 December l.l. stelde het lid J. J. Beaujon voor, naar aanleiding dier geruchten, een zevental vragen aan den gouverneur te richten, waartoe ook besloten werd.

Het antwoord van den gouverneur volge hier:

„In antwoord op het schrijven van Uwen Raad van den 14en December 1926, No. 26, heb ik de eer Uw College mede te deelen, dat van de onder het beheer van den Directeur van Openbare Werken staande artikelen der begrooting voor 1926 de volgende zijn overschreden, t.w.:

art. 112b. Onderhoud en bediening van een dienstauto met f 1100.—,

Art. 113. Onderhoud en herstellingen van de landsgebouwen, eigendommen en werktuigen, aankoop en onderhoud van meubelen en andere uitgaven met f 120.000.—,

art. 118. Baggerwerken met f 10.500.—,

terwijl voor de opstelling van het gouvernementstelefoonnet, waarvoor alleen f 50.000.— op de begrooting beschikbaar was, f 150.000.— meer is uitgegeven. Dit geschiedde, omdat in het vorig jaar zoo goed als geen uitgaven voor dat doel werden gedaan.

Ik kan Uwen Raad mededeelen, dat alle overschrijdingen, zoowel deze als eenige andere, op andere afdeelingen der begrooting steeds met mijne machtiging hebben plaats gehad.

Gemeend werd dat daartoe moest worden overgegaan, omdat spoedeischende en dringende herstellingen aan gouvernementsgebouwen en straten en wegen niet konden verschoven worden tot een ander tijdstip. De jarenlange achterstand in de herstelling van deze utiliteiten wettigde niet langer ene wachten, terwijl door het ruim vloeien der middelen geld ter beschikking kwam, dat nuttig besteed kon en moest worden.

Ik vertrouw dan ook dat de Raad deze voortvarendheid zal weten te waardeeren en niet zal willen onderschatten het goede werk, dat door deze overschrijdingen toe te staan werd mogelijk gemaakt.

Waar het vrijwel zeker was, dat geen groote uitgaven te doen zouden zijn voor de Handelskade en..., kon het beschikbare geld niet beter besteed zijn dan door de gebouwen en straten in toonbaren staat te brengen.

Door omstandigheden moest, gelijk reeds gezegd, dit afgeloopen jaar f 150.000 geboekt worden voor de telefoon.

Om deze uitgaven te doen behoefden geen werken stop gezet te worden.

Door Openbare werken werden verschillende bestellingen gedaan, deels omdat het benoodigde hier niet was te krijgen en deels omdat die hier alleen veel duurder zijn in te koopen. Ter besparing zijn dus bestellingen gedaan en zullen er ook ver... der bestellingen gedaan worden.

Voorts kan worden medegedeeld:

dat aan het Departement van Openbare Werken de voorgeschreven registers en de benoodigde staten geregeld worden bijgehouden;

dat het niet waar is dat aan twee ambtenaren van een ander Departement opgedragen werd ... te trachten de registers, staten, enz. op het Departement van Openbare Werken bij te werken;

dat als steeds te voren alle uitgaven van het Departement van Openbare Werken geregeld worden nagezien ter Administratie van financiën; dat gelden op goede rekening aan het Departement van Openbare werken naar behoeften worden verstrekt en het bedrag daarvan gedurende 1926 in totaal geweest is f 7000."

Intusschen komt de briefschrijver in de *N. R. C.* van 16 Febr. l.l. wel tot eenigszins andere slotsom. Hij schrijft n.l.:

„Wat vooral ergernis heeft verwekt is, dat niemand zich kan voorstellen, waarmee eigenlijk al dat geld is heengegaan. Groote werken zijn niet uitgevoerd, voor zoover men weet, en voor de werken van eenige beteekenis, die uitgevoerd zijn of worden, n.l. telefoonaanleg en asphalteeren van de straten van Willemstad, zijn toch reeds op de begrooting niet onbelangrijke bedragen uitgetrokken. Men kan zich niet voorstellen, dat daaraan zooveel meer zou zijn besteed, vooral niet als men daar tegenover stelt, dat in andere opzichten zooveel verwaarloosd. Aan het onderhoud van straten, met uitzondering van het endje dat in 1926 geasphalteerd is, is niets, maar dan ook letterlijk niets gedaan. Bargestraat en Scharlooweg verkeeren in een barmelijken toestand, de Kortijnweg lijkt wel een pas opgebroken straat. Aan haven en kaden is niet gewerkt, over het onderhoud der Gouvernements-motorbooten wordt door de betrokken diensten steen en been geklaagd.

Waar dan is het geld gebleven?

Wij willen trachten de verklaring te geven, die zich aan het publiek opdringt.

Aan het Departement van O. W. gelden geen kostenbezwaren. Waar het er alleen op aan schijnt te komen, is, zooveel geld als maar beschikbaar komt te verwerken. Of men daarvoor voldoende tot stand brengt, is een vraag van lagere orde. De ramingen van O. W. zijn dan ook niet veel anders dan stelposten, want over de financieele zijde der vraagstukken breekt niemand zich het hoofd.

Aan het hoofd van het departement is gesteld een mijningenieur, iemand dus, die niet doorkneed behoeft te zijn in de bouwkunde en die er ook geen praktijk van heeft, bijgestaan door ... weer een mijningenieur. Opzichters, toezichthouders, bazen en onderbazen, of hoe die menschen verder ook mogen heeten, zijn er genoeg, maar werkelijk technisch personeel ...

Belangstelling in het werk, in den goeden gang van zaken, bestaat er niet; er moge hier en daar een of ander opzichter gevonden worden, die zich in dit opzicht gunstig onderscheidt, tegen den stroom oproeien kan zoo'n enkeling niet, het heerscht nu eenmaal een verkeerde geest aan het departement.

Onder zulke omstandigheden is het niet te ver...

…deren, dat ook de gewone arbeiders weinig …leeren. Het is werkelijk ergerlijk, wekt dikwijls verontwaardiging op van zelfs den gewonen …er op de straat, „the man in the street", op hoe …geneerde wijze de Gouvernementsarbeiders hun …rijf van lijntrekkerij en dagdieverij uitoefenen. Zoo komen dikwijls werken, die maar honderden …even te kosten, op duizenden te staan. En zoo …t het goede geld maar heen, zonder dat er iets …belang bereikt wordt.

Waaraan het departement behoefte heeft, is aan …organisator, maar een die tevens in het vak …bouwkunde theoretisch en praktisch doorkneed …n de economie van het vak verstaat. Hij zal het …met dat al in den eersten tijd toch lang niet …makkelijk hebben".

Intusschen melden de laatste officieele berich…en, dat de Ir. G. H. Molengraaff, chef van den Mijn…bouwkundigen dienst, ontheven is van de waar…neming der werkzaamheden van O. W. en deze …tijdelijk opgedragen is aan den gezaghebber der …Bovenwindsche eilanden, R. J. Beaujon. Hierover …volgende maal nog een enkel woord.

Uit den Verren Vreemde.

Wat de bijeenkomst van den Volkenbondsraad niet zal behandelen.

Den 7en Maart komt de Raad van den Volken…bond weer te Genève bijeen. Eigenlijk moest deze …eenkomst er een zijn van groote spanning. Er …uren toch zaken, die voor het V. B.'s bestaan …van bijzondere beteekenis moeten gelden. Ja, …indien er geen gewone zitting uitgeschreven …, zelfs aanleiding tot een bijzondere bijeen…ing zouden hebben mogen geven. En, nu komen …vertegenwoordigers der staten, die te zamen den …'s Raad uitmaken, a.s. Maandag uit verschil…lende deelen van de wereld samen, maar zij vinden …n dier brandende kwesties op de agenda

…aar is de strijd in China. China is lid van den …; aan China is eenige maanden geleden een …in den V.B.'s Raad toegewezen. In China woedt …binnenlandsche oorlog. Engeland, een der …te figuren in den V.B., vindt 't noodig binnen …gebied van China gewapend op te treden. Op …ne schaal is er reeds gevochten. Een strijd van …er beteekenis is er aanstaande, misschien reeds …nen. Tal van artikelen van het V.B.-verdrag …en hierbij in de klem. En toch vindt de V.B.'s … geen aanleiding in eenigen vorm daartegen …est aan te teekenen of er zich mede te be…en. In hoever Groot-Brittanië in deze goed of …t handelt blijve hier buiten beoordeeling, maar …waardig is zeker het feit, dat de Raad samen…t en de kwestie niet op zijn agenda vindt. De … durft de kwestie niet aan: dit wijst in elk ge…op een teleurstellende tekortkoming in het …'s handvest, dat den vrede wil verzekeren en …log tusschen medeleden wil uitsluiten.

De toestand in Nicaragua, lid van den V.B., waar Vereenigde Staten van N.-Amerika een rol ver…len, die al evenmin met de bedoeling van het …B.-verdrag te rijmen is, zou den Raad ook voor …vraag moeten stellen, of hier geen reden is om …s te doen. Naar men zegt, zien de Ver. St. de mo…gelijkheid in, dat, behalve het Panamakanaal, de …binding der twee oceanen door een Nicaragua…al noodig zal blijken. Bij voorbaat willen zij …hun invloed over deze Midden-Amerikaansche …bliek al bevestigen. De Monroeleer moet de …rhand hebben op het streven van den V.B.

Hetzelfde motief heeft de Ver. St. reeds hun in…d over Panama. mede een lid van den V.B., …n verzekeren.

In December werd de inhoud bekend van een …eenkomst, volgens welke Panama zich zelfs …verbinden om in geval van oorlog de zijde van Amerika te kiezen. Dit is echter formeel in strijd …het V.B.'s handvest. Een nader bericht is dan …komen verklaren, dat het Parlement van Pa…na niet daarop wil ingaan. Maar 't feit, dat het …werp zoo is opgemaakt, dat de beide regeerin…er over hebben beraadslaagd, getuigt toch al …een geest zóó strijdig met dien van den V.B., …'t volstrekt niet van te groote bemoeizucht zou …ben getuigd als de Raad over een dergelijk drij…en leveren ongerustheid had getoond.

De agenda bevat geen punten, die op een groot …ldgebeuren betrekking hebben, al zijn er in …29-tal natuurlijk wel, die op belangrijke V.B.'s …heienissen betrekking hebben en al bestaat de

mogelijkheid dat de eminente staatslieden, die te Genève samenkomen, aan het belangrijke nog verhoogde beteekenis en actualiteit zullen weten te geven.

Immigratie. Emigratie.

De „Nieuwe Courant" van 23 Februari bevatte het hier volgend ingezonden stukje, onderteekend M.

„Emigratie van landbouwers.

„Geachte Redactie,

„Algemeen is in Nederland bekend het werk „van de Emigratie-Centrale Holland, welke de „emigratie van Nederland naar Canada zeer be„vordert. De Emigratie-Centrale steunt n.l. per„sonen, die tevens van het rijk of van de ge„meente, waarin zij wonen, voorschotten krijgen „om naar Amerika te gaan. Maar het rijk schenkt „niet alleen credieten aan menschen, die naar „Canada willen, maar ook aan hen, die in Indië „willen landbouwen. Dit laatste is in Nederland „veel minder bekend dan de mogelijkheid om naar „Canada te gaan en dit is zeker voornamelijk het „gevolg van het ontbreken van een of andere in„stelling, welke voor Indië werkt als de Emigratie„Centrale voor Canada. Dit ontbreken is wel heel „eigenaardig, waar het rijk wel de gelegenheid „open stelt om in Indië behoorlijke stukken grond „te pachten en voorschotten voor benoodigdheden, „enz. schenkt, nog wel alleen aan Nederlandsche „Europeanen. Zoo'n Emigratie-Centrale voor Indië „als er een is voor Canada, zou de belangstelling „onder de landbouwers voor Indië als woonplaats „zeer vergrooten. En zou er in 't algemeen voor den „landbouw in Indië, waar men o.a. met succes tarwe „verbouwt, niet veel goeds te verwachten zijn „van een Nederlandsche landbouwerskolonie op „een hooger gelegen vruchtbaar terrein in Indië?

„De bestaansmogelijkheid van een Nederland„schen landbouwer in Indië is reeds bewezen, „want er zijn er reeds verscheidene.

„Dankend voor de plaatsing."

Dat ingezonden stukje trof mij bijzonder.

De pogingen om Europeanen in Indië landbouwkoloniën te laten stichten hebben tot nu toe geen bevredigend resultaat opgeleverd. De geschiedenis dier pogingen loopt over eeuwen. Zij zijn beproefd met oud-militairen, met Nederlandsche- en Transvaalsche boeren, ook met paupers. Steeds zijn de pogingen op teleurstelling uitgeloopen. Toch zit er een goede gedachte in, die wellicht door herhaalde proefneming eens de methode voor slagen zal laten vinden. Het Indo-Europeesch verbond meent, met zijn nederzetting in de Lampongsche districten, op den goeden weg te zijn. Als dit bewaarheid wordt is daarmede echter nog niet uitgemaakt dat ook de volbloed Nederlander, die over emigratie naar Canada denkt, goede kansen van slagen zou hebben in Oost-Indië. Wij willen hiermede de mogelijkheid niet ontkennen; maar voor blijvende Europeesche kolonisatie van landbouwers in Indië heeft de geschiedenis die mogelijkheid nog niet aangetoond.

Wat ons in het bericht in de „Nw. Crt." bijzonder trof was de verklaring: „Maar het rijk schenkt niet alleen credieten aan menschen, die naar Canada willen, maar ook aan hen, die in Indië willen landbouwen". Hieruit zou zijn op te maken, dat de regeering nog altijd vertrouwen heeft in een op die wijze door Nederlandsche kolonisten aan te vatten landbouwbedrijf en dat zij daartoe zelfs medewerking en steun wil verleenen.

De zaak leek ons van genoeg belang om bij het Departement van Koloniën zelf op navraag uit te gaan. Men had daar de welwillendheid ons de noodige voorlichting te geven.

Daar is niets bekend van een schenken van credieten aan Nederlanders, die in Indië willen gaan landbouwen.

Wel is bekend, dat er regelen zijn vastgesteld omtrent den afstand van grond in erfpacht en de verschaffing van geldelijken bijstand van staatswege tot uitoefening van den kleinen land- en tuinbouw in N.-I. door minvermogende Europeanen en met hen gelijkgestelden. Maar dit kan niet zijn wat de inzender bedoelt, waar hij spreekt van de wenschelijkheid, in verband met de bestaande bepalingen, te komen tot de oprichting van een instelling, welke voor Indië zou werken, zooals de Emigratie-Centrale voor Canada.

Wie zich betreffende dit verschil nauwkeuriger op de hoogte mocht willen stellen, vindt uitvoerige gegevens nopens de voor Indië bestaande regeling

op blz. 297 e.v. van den Regeerings-almanak voor N.-I. 1927, deel I.

Heeft de inzender in de „Nw. Crt." iets anders bedoeld, dan zal hij menigeen een dienst bewijzen door zijn stukje nader uit te werken en het „Kol. Wkbl." zal dan zeker gaarne medewerken om op emigratie naar Indië belusten goed voor te lichten.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Amersfoort.

Daartoe uitgenoodigd door de Directie der Stoomvaartmaatschappij „Nederland" zullen Bestuur en leden der afdeeling eerstdaags een bezoek brengen aan het nieuwe mailschip der maatschappij, de P. C. Hooft.

Afdeeling Apeldoorn.

Op Vrijdag 11 Februari trad de secretaris van deze afdeeling op voor de buurtvereeniging „Zuid-Oost" in de groote zaal van Tivoli. Ongeveer 250 menschen waren aanwezig. Vóór de pauze besprak hij naar aanleiding van een serie lichtbeelden de Soendalanden; het lief en leed van 't leven van allen dag van die zoo geheel andere menschen. Tusschendoor was er gelegenheid ook de aandacht te vestigen op het landschap, het klimaat en wat de Europeesche cultuur daar heeft gebracht. Een dankbaar applaus en een vriendelijk woord van dank van den voorzitter mocht spreker in ontvangst nemen.

HET JUBILEUM.

Een paar dagen vóór dezen feestdag berichtte de voorzitter, dat hij wegens ziekte niet zou kunnen komen en dat hij zijn ontslag nam als lid van het bestuur. 't Had al een poos in de lucht gehangen, maar 't speet ons toch.

Om 7 uur zou de huishoudelijke vergadering beginnen. De opkomst getuigde van het groote vertrouwen, dat de leden in hun bestuur stellen. De notulen en het jaarverslag werden goedgekeurd. De administratie zal nog eens gecontroleerd worden door de leden, de heeren W. Hemmes en J. v. Regteren.

De bestuursverkiezing levert als resultaat op, dat met algemeene stemmen gekozen worden: de heeren A. H. de Bats, H. A. Schoonhoven en L. R. G. Wentholt. Voor de vacature in het H.B. worden candidaat gesteld de heer *J. C. Baars* en *mej. Mr. H. P. Dijk*, welke laatste tevens als plaatsvervangster wordt aangewezen. Daarna wordt de huishoudelijke vergadering gesloten en gaan we eenigszins in spanning naar beneden.

't Liep nog niet hard; er waren nog maar 'n tachtig plaatsen besproken; pas bal-masqué en den avond daarop „De Opstandigen"...... en dat nog wel ondanks de sprekende, levensgroote reclameplaat door mej. A. Gerdes Oosterbeek geteekend.

Kwart na acht opent de secr.-penningmeester-voorz. de vergadering. In zijn openingswoord kan hij de mededeeling doen, dat de burgemeester op 't laatste oogenblik verhinderd is, evenals het dagelijksch bestuur, dat met een hartelijk schrijven en telegram de afdeeling gelukwenscht. Eveneens waren schriftelijke *gelukwenschen ingekomen van de Vereeniging Suriname en van de afdeelingen Deventer, Utrecht en Amsterdam.*

Verder bracht spreker dank aan de aftreedende bestuursleden en verwelkomde hij de nieuw gekozenen; in 't bijzonder dankte hij ook mej. Mr. Dijk voor haar flinke hulp en ook de heer Remger, amanuensis aan de K. H. B. S., die al jaren op allerlei expedities meetrekt en trouw en punctueel de projectie verzorgt.

Ten slotte wijst hij de aanwezigen er ernstig op zich duidelijk de tegenwoordige situatie met Indië voor te stellen en de noodzakelijkheid van den band tusschen Oost en West en Nederland te versterken. Spreker ziet in 't streven van „Oost en West" een deel van de beweging naar wereldvrede; door bestrijding van rassenhaat, waartegen het beste middel is: kennis verspreiden, want: kennis is...... liefde, en liefde...... is geven!

Tusschen no. 2 en 3 van het programma krijgt de afgevaardigde van de *afdeeling Arnhem* het woord, die een deputatie van *vijf leden* had afgevaardigd. In warme en hartelijke bewoordingen complimenteert hij de vereeniging, doet nog een goed woord voor de a.s. Arnhemsche tentoonstelling om te eindigen met het aanbieden van een *prachtig bloemstuk*.

In een volgende pauze feliciteert in krachtige bewoordingen, en onder het aanbieden van een bouquet bloemen, met geweldig applaus van de zijde van het publiek de voorzitter van de *afdeeling Amersfoort* de jubilaresse.

En wat zal ik zeggen van de voorstelling zelve? Enkele leden, die ik daarna sprak, zeiden: „Wat 'n keurige, voorname avond was dat!" En 't was mooi.

Geholpen door mooie, juist geprojecteerde lichteffecten wist mevrouw *Tilly Sylon* uit Haarlem op fijngevoelde wijze de uiteenloopende karakters uitstekend weer te geven. Een dansspecialist of kriticus ben ik niet, maar m.i. bereikte zij wel 'n bijna volmaakt effect met Harlequin van Max Reger, Prélude (de geketende) van Rachmaninoff en in het slotnummer „Ungarischen Tanz v. Brahms. Een bescheiden bloemenhulde van afdeelingsbestuur was wel verdiend.

En wat te zeggen van den vriendelijken heer *W. ... stadt*, die zoo onverwacht verband wist te leggen ... schen de schijnbaar niet bij elkaar behoorende ... mers. Hij droeg ernstig voor en leuk, droog en ge... en bereikte zijn effect met hier en daar een eenv... accent.

Ten slotte mag zeker niet onvermeld blijven het ... de pauze door de heeren *Reys en v. d. Waag* voor... dragen vioolconcert: Concertos Classiques in G... van Antonio Vivaldi, met begeleiding van pian... orgel en ook moet een woord van dank gezegd wo... tot den bescheiden heer *P. Barbiers*, die de danse... stekend begeleidde.

Intusschen was het al aardig laat geworden ... slot werd door den fotograaf van het tijdschrift ... derland in Woord en Beeld" een opname gemaakt ... het oud- en nieuw bestuur, medewerkers en eenige ... deren. Deze foto zal tegen *f* 1.50 of *f* 1.— — naar ge... van formaat — verkrijgbaar gesteld worden.

In het openingswoord duidde de spreker met ... enkel woord de *plannen* aan voor 1927, hoewel de ... ringe opkomst (± 200 menschen) het uitvoeren ... die plannen zeer bemoeilijkte. Echter: een besch... tentoonstelling van Indische kunst was toch ta... zeker. Verder noemde spr. Floresfilm, Balifilm, ... leumfilm, bezoek aan het Koloniaal Instituut en het ... voeren van een soort O. en W. Societeitsavonden, ... de bedoeling een kern van leden te vormen en ... door krachtiger naar buiten te kunnen optreden.

Naschrift.

Een dag na den feestavond ontving ik nog een ... telijken gelukwensch van den Directeur der K. H. B. ... den heer Dr. N. J. v. d. Lee.

Een voorloopige begrooting wijst aan, dat het ... drag voor de tentoonstelling kan gevoteerd wo... Ook zou nog een filmvoorstelling gewaagd kunnen ... den...... als er genoeg belangstelling is; anders mo... we het werk voor een jaar minstens stil leggen!

Ten slotte betuigen wij onzen hartelijken dank ... allen, die van hun belangstelling op een of andere w... deden blijken en de secretaris, persoonlijk voor de ... stelpende hulde van verschillende zijden gebracht.

En nu: „Sluit de gelederen! Voorwaarts!"

De Secretaris,
J. C. BAA...

Afdeeling 's-Gravenhage.

VOORDRACHT OVER DACTYLOSCOPIE.

Voordracht met lichtbeelden door den politie-... W. H. F. Engelen over *Dactyloscopie* op *Donder... 10 Maart a.s.*, des avonds te 8 uur, in de groote zaal ... „De Twee Steden", Buitenhof, alhier.

De Secretaris,
Den Haag, 1 Maart 1927. J. C. BAUDO...

Mededeelingen.

Van de Redactie.

NEDERLANDSCHE JAARBEURS.

Voor de aanstaande Voorjaarsbeurs, welke van ... en met 24 Maart a.s. te Utrecht zal worden gehouden, is thans alle beschikbare expositieruimte ver... verschillende firma's, die zich in de laatste weken ... deelneming hebben aangemeld, moesten wegens pl... gebrek worden afgewezen.

Van het Informatie-Bureau:

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIË.

Mr. W. van der Meulen, Ambtenaar ter beschikking ... den Belastingdienst, Anna Paulownaplein 8, ... venhage.

Ds. J. A. Broers, Predikant bij de Prot. Gemeente ... Deurne (N.-Br.)

W. van der Vegt, Landmeter 3e kl. b. h. Kadaster, K... pad 9, Beetsterzwaag.

J. Lodder, Gouv.-arts bij den Dienst der Volksgezond... heid, Schipbeekstraat 58, Utrecht.

Mej. W. Joziasse, Verpleegster 1e kl. bij het Kranke... nigenwezen, Bakkum.

Ir. H. A. J. Jonker, Houtvester bij den Dienst van ... Boschwezen, Barneveld.

INDISCHE VERLOFGANGERS.

A. van der Weide, Onder-commissaris van Politie ... de residentie Soerabaja, p.a. H. T. O., Rijswijksche... weg te 's-Gravenhage.

J. W. Swarthof, Tijd. wrnd. ambtenaar 4e klasse (gr... I) bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en A... Berkenlaan 14, Bergen (N.-H.)

Mevr. J. M. C. Sprange, Directrice van de Norm... school voor Inl. Hulponderwijzeressen te Tondano... Adelheidstraat 50, 's-Gravenhage.

Mej. L. E. Bastiaans, 1e Commies bij de Staatsspoor- en ... tramwegen, Segbroeklaan 22, 's-Gravenhage.

F. A. van Leiden, Onder-luitenant der Inf., Berg ... Dalscheweg 368, Nijmegen.

W. J. Gerards, Onderwijzer 1e klasse b. h. Openb. ... Lagre Onderwijs, 1e Sweelinckstraat 47, Den Haag.

UITZENDING VOOR 's LANDS DIENST IN NEDERLANDSCH-INDIë, SURINAME EN CURAÇAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat gelegenheid tot mededinging.

1°. Uitzending voor den Nederlandsch-Indischen Staatsdienst:

a. onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs, in het bezit der hoofdakte;
b. onderwijzer en onderwijzeres bij het M.U.L.O. vereischte bevoegdheden:
1. hoofdakte en akte wiskunde;
2. hoofdakte en twee der volgende bijakten: Duitsch, Engelsch, teekenen, landbouwkunde, tuinbouwkunde en Fransch;
3. hoofdakte en middelbare Akte A Engelsch of Fransch of Duitsch;
4. hoofdakte en akte middelbaar teekenen);
c. leeraar bij het openbaar middelbaar onderwijs in de Nederlandsche taal;
d. idem geschiedenis;
e. idem aardrijkskunde;
f. idem Fransche taal (volledig bevoegd);
g. idem Duitsche taal (volledig bevoegd);
h. idem ervaren physicus (doctor of doctorandus) wis- en natuurkunde;
i. gouvernementsarts bij den dienst der volksgezondheid (dienstverband 3 of 5 jaren);
j. psychiater bij den dienst der volksgezondheid (dienstverband 3 of 5 jaren);
k. landbouwconsulent bij den Landbouwvoorlichtingsdienst;
l. verpleegster (röntgenzuster) bij de militaire hospitalen;
m. predikant bij de Protestantsche Kerken;
n. politiecommissaris bij de algemeene politie (vereischt o.a. minstens 5 jaar politiepraktijk);
o. politie-opziener bij de algemeene politie (vereischt o.a. minstens 6 jaar politiepraktijk);
p. adjunct-accountant bij den belastingaccountantsdienst;
q. electrotechnisch-ingenieur bij den dienst voor waterkracht en electriciteit;
r. bouwkundig ingenieur bij den dienst der burgerlijke openbare werken;
s. militair apotheker 2de klasse (in vasten en tijdelijken dienst).

2°. Uitzending voor 's Lands dienst in Suriname:
2 hoofdonderwijzers.

3°. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao:
a. 2 hoofdonderwijzers;
b. 1 ingenieur voor het Departement van Openbare Werken.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Ministerie van Koloniën, 9de afdeeling, onderafdeeling A.B. (voor de betrekkingen, genoemd onder 1°., a t/m r), tot de 8ste afdeeling (voor de betrekkingen onder 1°.) en tot de 10de afdeeling (voor de betrekkingen onder 2°. en 3°.).

H.H. SECRETARISSEN der afdeelingen worden er nogmaals beleefdelijk aan herinnerd dat in de verschillende rubrieken van het K.W. steeds namen voorkomen van personen die in aanmerking komen om voor het lidmaatschap der Vereeniging te worden aangezocht.

Mutatiestaat van 22 Februari tot 1 Maart.

Nieuwe Leden:	Geïntroduceerd door:
M. A. Lebret te Oosterbeek (Afd. Arnhem). f 25....	Voorzitter Afd. Arnhem.
J. van der Heide, Oosterbeek, Benedendoorweg 4. f5.	Secretaris-Penningmeester Afd. Arnhem.
H. Kooyman, Notaris, Velp, Hoofdstraat 52. f 5.	
Beynon, Amsterdam, Nassaukade 391huis. f 5.	Eigen aanmelding.
Fehr, Leerling 2e H.B.S. 5-j. c., Amsterdam, 1ste Const. Huygensstr. 62huis. f 2.50	den heer C. R. C. Isselt te Den Haag.
Firma van den Berg & Co., Assurantie-Passage-agenten, Koningbureau, Breda, Nieuwe Ginnekenstr. 43. f 5...	Secretaris Afd. Breda.
W. L. Beekman, Groningen, Korreweg 76a. f 5......	Jhr. Mr. W. W. Feith te Groningen.
van Regteren, Hoofd O.L.S., Apeldoorn, Eendrachtstraat 71. f 5.	Eigen aanmelding,
Mevrouw de wed. Q. C. J. Bohtlingk-Baving, Nijmegen, Mesdagstraat 4. f 5	Mevr. M. R. S. Bleckmann-van Hoogstraten, Nijmegen.
Mevr. van der Sluys Veer, Nijmegen, Wilhelminasingel 9. f 5.	Mevr. A. W. C. Vigelius-Bisschop Wijnveldt, Nijmegen.
B. Prinsen, Nijmegen, van Trieststraat 5. f 5.	
Mevr. H. van Dijk-Zegers de Beyl, Nijmegen, Hatertsche Weg 49. f 5	den heer W. C. Camman te Nijmegen.
Leuvenberg, Nijmegen, Fransche straat 69. f 5.	den heer C. J. Ipenburg te Nijmegen.
Frank, Directeur Oliefabriek, Nijmegen, Oranjesingel 9. f 5.	
L. Pfeiffer, Den Haag, Frankenslag 356. f 5........	den heer B. Cohen Jr. te Den Haag.
A. P. Thielen, Secretaris van de Curaçaosche Bank te Willemstad. f 5.	den heer X. H. Ch. Krugers te Willemstad.
De Openbare Leeszaal te Willemstad. f 5.	
Nieuwe Begunstigers:	
Arn. Hartog, Nijmegen, St. Annastraat 270	den heer C. J. Ipenburg te Nijmegen.
N. V. Suikerfabriek Tjeweng Lestari.	Hoofdbestuur Oost en West.
Cultuur-Mij. Telaga Patengan.	
Banjoewangi Thee- en Rubber Cultuur-Mij.	
Cultuur-Mij. Kertowono.	
Rubber Cultuur-Mij. Gondang.	
J. W. D. Francken, privé.	

Afschrijven:

R. Scherius, Oud Hoofdingenieur, Nice, Avenue Maréchal Foch 4 (overleden).
C. Krom, Gep. Ass.-Resident, Velp, Biljoensche Weg 1. (overleden).
W. Frans, Leiden, Hooge Rijndijk 110.
W. C. van der Velde, Referendaris Dep. B.O.W., Den Haag, Loosduinnsche kade 398 (overleden).
W. van West, Administrateur s.f. „Djatibarang", Vlaardingen, Kethelweg.
H. Wessels, Wychen (Nijmegen), A 16.

Adresveranderingen:

L. A. Maurenbrecher, Cand. Indol., van: Leiden, Oegstgeestlaan 22 A, naar: Den Haag, Malakkastraat 135. f 5.
W. F. C. van Hattum, van: Leiden, Zonneveldstraat 1, naar: Den Haag, Delistraat 34. f 5.
J. K. Wetselaar, Gep. Mil. Apotheker 1ste kl. N.-I. L., Breda, van: Groote Markt 47, naar: Wilhelminapark 86.
J. Gombault, thans Secretaris-Penningmeester van de afd. Arnhem, te Velp, van: Overbeeklaan, naar: Kastanjelaan 17.
J. G. van Steenbergen, Oud Ritmeester Cav. N.-I. L., van: Oosterbeek, Utrechtsche Weg 130, naar: Arnhem, Oude Stationstraat 5.
G. W. Valderpoort, Directeur Inl. Zendingsschool, van: Nijmegen, Graafsche Weg 130, naar: Rotterdam, Kleine Coolstraat 9A. f 5.
Prof. Dr. Titus Brandsma O. Carm., Nijmegen, van: Spoorstraat 26, naar: Kranenburgersingel 31.
Mevrouw F. P. Kluit-Kist, Nijmegen, Jozef Israëlsstr., van: 19 naar: 1.
J. E. J. Eybergen, Groningen, Verlengde Heereweg, van: 125b, naar: 43.
W. R. Beeuwkes, Indoloog, Den Haag, van: Banaanstr. 70, naar: Beukstraat 121.
A. Dirks, Controleur B.B., Den Haag, Houtrustweg, van: 52 naar: 56.
J. J. Fanoy, Controleur B.B., Den Haag, van: Goudsbloemlaan 88, naar: Regentesseplein 7.
P. van Geelen, Gep. Inspecteur L.O., Den Haag, van: Joan Maetsuyckerstraat 26, naar: Anna van Saxenstraat 23.
J. P. van Hees Meijer, O.-I. Ambtenaar m. v., Den Haag, van: Acaciastraat 281, naar: Columbusstraat 5.
J. N. van Ruyven, Civiel Ingenieur, van: Scheveningen, Haringkade 155. naar: Den Haag, Zeestraat 48.
J. Mansvelt Beck, 1ste Luit. der Inf., is geplaatst in het Gouvernement van Atjeh en Onderhoorigheden.

Vereeniging „OOST en WEST”.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 507 52. Dit „Tehuis” biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten einde aan hen die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk- en maatschappelijk gebied, onder leiding van Mevrouw J. Franco Mendes—Calisch. Spreekuur Donderdagmiddag van 2—4 en volgens afspraak, Nic. Maesstraat, Amsterdam, Tel. 22492.

Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (Thans in revisie).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (Thans in revisie).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Op nieuw herzien).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (Op nieuw herzien).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië,** zoomede voor **verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken en Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar.** (Op nieuw herzien).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I.** (Op nieuw herzien).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Onze Koloniën. Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
„ 2. Indische toestanden gezien door een inlander.
„ 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
„ 4. Sarikat-Islam.
„ 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
„ 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
„ 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
„ 8. De Europeesche vrouw in Indië.
„ 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
„ 10. Over de Kolonie Suriname

Serie II.
No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
„ 2. Bevloeiïng in Nederlandsch-Indië.
„ 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
„ 4. Indische Scholen onder de Oost Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Wnd. Vertegenwoordiger in N.-I. Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes, Pres. Landr., Tandjong Balei (Sumatra's Oostkust).